

## KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

Majandusaasta algus: 01. jaanuar 2007.a.  
Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2007.a.

Mittetulundusühingu nimi: **LASTEKAITSE LIIT**  
Registrikood: 80013442  
Aadress: Endla 6 -18 10142 Tallinn  
Telefon: 372 6311 128  
Faks: 372 6311 735  
E-mail: [liit@lastekaitseliit.ee](mailto:liit@lastekaitseliit.ee)  
Veebilehekülg: [www.lastekaitseliit.ee](http://www.lastekaitseliit.ee)

Eesmärk ja tegevuse põhisuunad: Noorte ja laste heaolu edendav ühendus (EMTAK 94993)  
Puhkuse- ja muu lühiajaline majutus:  
puhkEKüla ja puhkelaager (EMTAK 55203)  
Muu toitlustamine (EMTAK 5629)

Audiitorkontroll: Rödl & Partner Audit OÜ

Majandusaasta aruandele lisatud dokumendid: - sõltumatu audiitori aruanne

# SISUKORD

Tegevusaruanne .....	3
Raamatupidamise aastaaruanne	
Juhatus kinnitus raamatupidamise aastaaruandele .....	33
Konsolideeritud bilanss .....	34
Konsolideeritud tulude ja kulude aruanne .....	35
Konsolideeritud rahavoogude aruanne .....	36
Konsolideeritud netovara muutuste aruanne .....	37
Konsolideeritud finantsaruannete lisad	
Lisa 1                   Raamatupidamise aastaaruande koostamisel	
rakendatud arvestusmeetodid .....	38
Lisa 2                   Maksude ettemaksed ja maksuvõlad .....	39
Lisa 3                   Materiaalne põhivara .....	40
Lisa 4                   Laenukohustused .....	41
Lisa 5                   Kapitalirent .....	41
Lisa 6                   Kasutusrent .....	41
Lisa 7                   Sihtotstarbelised annetused ja toetused .....	42
Lisa 8                   Tulu ettevõtlusest .....	44
Lisainformatsioon Lastekaitse Liidu kohta	
Lisa 9                   Konsolideerimata bilanss .....	
Lisa 10                  Konsolideerimata tulude ja kulude aruanne .....	46
Lisa 11                  Konsolideerimata rahavoogude aruanne .....	47
Lisa 12                  Konsolideerimata netovara muutuste aruanne .....	48
Allkirjad 2007.a majandusaasta aruandele .....	49
Sõltumatu audiitori aruanne	

# TEGEVUSARUANNE

## Tegevuse alused, liikmeskond ja juhtimine

Organisatsiooni eesmärgiks on lapse õiguste kaitsmine lähtudes lapse seaduslikest huvidest, lastekaitsealase tegevuse arendamine ning osalemine noorsoo- ja perepoliitika väljatöötamises ning rakendamises. Lastekaitse Liidu tegevus põhineb kodanikualgatusel ja tegutsetakse avalikes huvides. Lastekaitse Liit on 28.aprillil 1919 asutatud Eesti Lastekaitse Ühingu õigusjärglane. Tegevuste kavandamisel ja elluviimisel lähtuti 2007.a.-l organisatsiooni üldtegevusstrateegiast aastani 2010.

Lastekaitse Liidu **missioon** on aidata kaasa lapse õiguste tagamisele ja lapsesõbraliku ühiskonna kujundamisele.

## Visioon

Lastekaitse Liit on valitsusväline mittetulunduslik organisatsioon, mis lapse õiguste tagamise alase tegevusega on Eesti ühiskonnas kujunenud ühenduseks, mida tunnustavad ja toetavad avaliku, äri- ning mittetulundussektori institutsioonid ja elanikkond.

## Lastekaitse Liidu tegevuse üldpõhimõtted

Lastekaitse Liit:

- väärtustab iga last
- lähtub lapse huvidest
- väärtustab lapse parima kasvukeskkonnana perekonda
- toetab oma tegevusega lapse osalust
- on avatud uutele ideedele

## Lastekaitse Liidu tegevuse põhisuunad

### *Organisatsioon*

Liikmete võimestamine eestkoste ja praktilise tegevuse teostamiseks kohalikul tasandil, kohalikest vajadustest lähtuvalt ja kohaliku omavalitsusega koostöös.

### *Valdkond*

Lastekaitse Liit jälgib laste õiguste tagamise ja lastekaitse valdkonnas toimuvat. Juhib tähelepanu lapse õiguste rikkumistele, teeb ettepanekuid olukorra parandamiseks. Pakub välja ja viib ellu uusi algatusi laste ja perede toetamiseks.

### *Ühiskond*

Lapse õigustest teavitamine ja ühiskonna väärtushinnangute ja hoiakute kujundamine lapse õiguste paremaks tagamiseks.

## Prioriteetid aastateks 2007 - 2010

Lähtuvalt Lastekaitse Liidu põhikirjalisest eesmärgist, missioonist ja visioonist on järgnevate aastate prioriteetideks:

1. lapse õiguste olukorra edendamine;
2. avalikkuse teavitamine lapse inimõiguste sisust ja nende tagamise tähtsusest;
3. lapse osaluse toetamine.
4. perekese lähenemisviisi põhimõtete tutvustamine, levitamine ja elluviimine.
5. organisatsiooni pideva arengu tagamine

## Strateegilised eesmärgid ja põhitegevused eesmärkide saavutamiseks

Lastekaitse Liidu strateegilised eesmärgid, mis soovitakse saavutada aastaks 2010 ja nende saavutamiseks vajalikud põhitegevused on järgmised:

1. suudab kiirelt reageerida laste heaoluga seotud aktuaalsetele teemadele
  - a. ühiste seisukohtade väljakujundamine organisatsiooni siseselt arutelude ja tõhustatud infoliikumise kaudu;
  - b. toimiva süsteemi loomine info kogumiseks ja analüüsimiseks laste olukorrast.
2. ühiskonnas on suurenenud arusaam lapse õiguste kui inimõiguste sisust
  - a. spetsialistide koolitus;
  - b. avalikkusele suunatud selgitustöö;
  - c. teabematerjalide ja erialakirjanduse väljaandmine.

3. lapse arvamus selgitatakse välja ja võetakse arvesse tegevuste kavandamisel, lapsi kaasatakse tegevuste elluviimisse

- a. toimiva mehhanismi loomine laste arvamusel väljaselgitamiseks ja laste kaasamiseks oma tegevuse kavandamisse;
- b. Lastekaitse Liidu Noortekogu tegevuse aktiveerimine ja toetamine;
- c. koostöö edendamine laste- ja noorteorganisatsioonidega.

4. lastega peredega töötamisel lähtutakse perekeskse lähenemisviisi põhimõtetest

- a. avalikkuse väärtushinnangute kujundamine perede esiletõstmiseks ühiskonnas;
- b. avalikkuse tähelepanu juhtimine pere- ja lastekaitsepoliitika kitsaskohtadele;
- c. abi perekesksete teenuste väljatöötamisel ning koostöövõrgustike käivitamine;
- d. uute algatuste ja ideede pakkumine ning elluviimine, mis aitavad kaasa vanemliku kasvatuspraktika tõhustamisele.

5. organisatsiooni pideva arengu tagamine

- a. liikmesorganisatsioonide jõustamine /lastekaitse liikumise kandepinna laiendamine liikmesorganisatsioonide aktiivse kaasamise ja motiveerimise kaudu (piirkondades liikmete kaasamine, koolitamine );
- b. koostöö tõhustamine siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil partneritega, kelle kohustus ja/või huvi on panustada lapsesõbralikuma ühiskonna kujundamisse (koostöö omavalitsustega, MTÜ- dega, avaliku sektoriga, partnerorganisatsioonidega Lätis, Soomes, Rootsis. Osalemine EU koostöövõrgustikes);
- c. pideva mitmetasandilise (töötajad, nõukogu, liikmeskond) arendustegevuse tagamine (Organisatsiooni põhiväärtuste sõnastamine, Organisatsiooni tegevuse mõju hindamise süsteemi väljatöötamine, töötajate motivatsioonisüsteemi välja töötamine, suhtekorraldusstrateegia, imago kujundus).

Lastekaitse Liidu tegevus on seotud ja eesmärgistatud LÕK põhimõtete järgimisega ning artiklites sätestatuga. ÜRO lapse õiguste konventsioon lähtub põhimõttest, et lisaks vanematele on ka ühiskonnal kohustus tagada ja igati kaasa aidata laste põhivajaduste rahuldamisele ning pakkuda tuge lapse isiksuse, annete ja võimete arenguks. Eesti Vabariik, ühinedes konventsiooniga võttis endale kohustuse need nõuded ellu viia. Laste olukorra kohta teabe kogumine ning selle analüüsimine võimaldab selgunud probleemide põhjal teha ettepanekuid lahendusteede leidmiseks.

Lastekaitse Liidu liikmeskonda kuulub 40 juriidilist isikut (lastekaitse ühingut, seltsi või klubi), kelle põhikirjalise tegevuse eesmärk ja tegevuse põhisuunad on sarnased ja kooskõlas Lastekaitse Liidu eesmärgi, tegevuse põhisuundadega ning kes soovivad arendada lastekaitsealast tegevust. Liikmetest 4 on tegevad Tallinnas, 9 Harjumaal, 3 Ida-Virumaal, 1 Jõgevamaal, 2 Järvamaal, 2 Läänemaal, 4 Lääne-Virumaal, 1 Põlvamaal, 2 Pärnumaal, 1 Raplamaal, 2 Saaremaal, 3 Tartumaal, 1 Valgamaal, 4 Viljandimaal ning 1 Võrumaal. 2007.aastal on Liidu liikmeteks astunud Kuressaare Lastekaitse Ühing, Hiiumaa Lastekaitse Ühing, Päikesekillu Perekeskus ning Kose valla Lastekaitse Ühing.

Organisatsiooni juhtimine ja arendus toimib kolmetasandilises tegevuses (strateegiline juhtimine, igapäevane organisatsioonitöö ja tegevuste juhtimine ning rakenduslik töö, mis on seotud projektides püstitatud eesmärkide saavutamise).

Liidu tegevust planeeriv, juhtimist korraldav ja järelevalvet teostav organ on vanematekogu. Üheksaliikmelise vanematekogu kaheksa liiget valitakse Liidu üldkogu poolt üks aasta pärast presidendi valimist salajasel hääletusel kolmeks aastaks.

Vanematekogu. 28.aprillil 2007 üldkogu poolt valitud 2007-2010.a koosseisu kuuluvad:

Katrin Saks	– president (2006-....)		
Saida Ausing	– Lastekaitse Liidu toetaja	Eve Liblik	– Lastekaitse Liidu toetaja
Irina Golikova	– Sillamäe Lastekaitse Ühing	Monika Liiv	– Saue Lastekaitse Ühing
Ille Jõgi	– Tartu Lastekaitse Ühing	Loone Ots	– Lastekaitse Liidu toetaja
Viktor Kurusev	– Harku valla Lastekaitse Ühing	Ene Tomberg	– Tallinna Lastekaitse Ühing

Liidu vanematekogu pädevuses on:

1. Liidu üldkogu kokkukutsumise otsustamine, ühingu liikmete üldkogul osaluse esindusnormi määramine ja üldkogu päevakorra ja otsuste eelnõude koostamine;
2. juhatuse liikmete määramine ja tagasikutsumine;
3. Liidu liikmeks vastuvõtmise ja liikme väljaarvamise otsustamine;
4. Järelevalve teostamine Liidu juhatuse tegevuse üle, majandusaasta aruande ja tegevuskavade läbivaatamine, arvamusel andmine ning esitamine üldkogule;

Alar Tamm

4

Lastekaitse Liidu juhataja

5. Liidu tegevuskava ja finantseerimise, palgaliste töötajate arvu ja tasustamise korra kinnitamine; Liidu töökorraldust reguleerivate eeskirjade kinnitamine;
6. Liidu osakondade asutamise ja lõpetamise otsustamine ning osakondade juhatuste ametijuhendite kinnitamine;
7. Liidu liikmetele toetuse maksmine ja toetuse suuruse otsustamine;
8. toetuste määramine erakorralistel juhtudel;
9. Liidule kuuluvate kinnisasjade ja registrisse kantavate vallasasjade võõrandamine ja asjaõigustega koormamise otsustamine ja tingimuste määramine nimetatud tehinguks;
10. Liitu esindavate isikute välismaale lähetamise otsustamine, samuti personaalse esindusõiguse andmise otsustamine Liidu esindamiseks Liidu välistes institutsioonides;
11. Liidu sümboolika statuutide kinnitamine.
12. juhatusele volituste andmine igapäevasest majandustegevusest väljuvate kulutuste tegemiseks alates 50 000 kroonist;
13. Liidu toetajaliikmeks vastuvõtmise ja toetajaliikme väljaarvamise otsustamine;
14. muude küsimuste otsustamine, mida seaduse või põhikirjaga ei ole antud Liidu üldkogule ainupädevusse, või mille juhatusele esitab otsustamiseks vanematekogule.

Vanematekogu korralised koosolekud ja täiendõpe toimusid 11 korral (18. jaanuar, 02. märts, 30. märts, 28. aprill, 18. mai, 15. juuni, 15. august, 22. september, 19. oktoober, 30. november, 14. detsember). Vanematekogu olulisemad 2007.a otsused puudutasid organisatsiooni arendust, põhikirja muudatusettepanekute tegemist üldkogule, Lastekaitse Liidu strateegia aastani 2010 ja Lastekaitse Liidu 2008.a põhitegevussuundade esitamist üldkogule, 4 uue liikme vastuvõtmist Lastekaitse Liidu liikmeskonda, Remniku puhastuseadme projektiga seonduvat, Sillamäe Keskuse ruumide renoveerimist Sillamäel, Viru 39A, Pivarootsi kaasneva kinnistu detailplaneeringu algatamist, Lastekaitse Liidu suvekooli eesmärgi ja tegevusi, Ene Tombergi kandidatuuri esitamist Eurochild'i büroo liikmeks, Noortevõistlust "Euroopa Liit ja mittediskrimineerimine" Eestis, liikumist „Alkoholivaba lapsepõlve eest“, liitumist Euronetiga, heategevuskontserdi, 20. oktoobril Tartus läbiviimist ning LL taasloomise 20. aastapäeva komisjoni moodustamist ürituste ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks.

Lastekaitse Liidu juhataja on Alar Tamm, büroo töötajate koosseisus Aire Saluste ja Liina Kotsalainen. Valdonna- ja projektijuhid ning töötajad projektide juures olid Malle Hallimäe, Käthlin Mikiver, Marika Ratnik, Merit Lage, Piret Soosaar, Kätlin Vainola, Kristin Kurtna, Kerli Kuusk, Mari-Liis Keskpäik, Kaur Kõtsi ja Karin Sokolova.

Lastekaitse Liidu tütarettevõtja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ on registreeritud 01.09.2004. Lastekaitse Liidul on tütarettevõtjas 100%-line osalus. Osaühingu koosseisu kuuluvad Remniku puhkekeskus Ida-Virumaal Alajõe vallas ning Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus Läänemaal Hanila vallas. Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ juhataja oli 2007.a augustini Andreas Leimann, alates septembrist Alar Tamm.

Töötasude üldsumma 2007. aastal moodustas koos sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksuga 3 894 176 krooni (eelmisel aastal 3 305 754 krooni), sellest 2 676 018 krooni (eelmisel aastal 2 036 070 krooni) on arvestatud Lastekaitse Liidus ning 1 218 158 krooni (eelmisel aastal 1 269 684 krooni) tütarettevõttes Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ-s. Töölepingu alusel töötajatele arvestatud summad koos maksudega olid 2 541 549 krooni (eelmisel aastal 2 429 787 krooni), sealhulgas Lastekaitse Liidus 1 763 590 (eelmisel aastal 1 489 169 krooni) ning tütarettevõttes 777 959 krooni (eelmisel aastal 940 618 krooni). Töövõtulepingute alusel on arvestatud 1 352 627 krooni (eelmisel aastal 875 967 krooni), sealhulgas Liidus 912 428 krooni (eelmisel aastal 546 901 krooni) ning tütarettevõttes 440 199 krooni (eelmisel aastal 329 066 krooni). Lastekaitse Liidu juhatajale arvestatud töötasu summa koos maksudega oli 302 201 krooni (eelmisel aastal 268 269 krooni). Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ juhatuse liikme tasu koos maksudega oli 132 411 krooni (eelmisel aastal 139 836 krooni, lisaks maksti eelmisel aastal tegevjuhi lahkumishüvitist 114 127 krooni). Vanematekogu liikmetele tasusid makstud ei ole. Põhikohaga töötajaid oli 2007. aastal kokku 14 (eelmisel aastal 16), neist Lastekaitse Liidus 8 (eelmisel aastal 9) ning Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ-s 6 (eelmisel aastal 7). Töötajate keskmine arv koos töövõtulepingute alusel töötajatega kalendrikuus oli 35 (eelmisel aastal 37), neist Lastekaitse Liidus 22 (eelmisel aastal 19) ning Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ-s 13 (eelmisel majandusaastal 18).

## ALALISED TEGEVUSED

Lastekaitse Liidu tegevus oli 2007.a. korraldatud läbi kolme alalise tegevussuuna ehk valdkonna.

- I lapse õiguste tagamise edendamine (lk 4-14)
- II organisatsiooni arendus (lk 14-17)
- III peretöö (lk 18-23)

### I LAPSE ÕIGUSTE TAGAMISE EDENDAMINE

Valdkonna üldine eesmärk on aidata kaasa ühiskonna kujundamisele, kus lapse inimõigused on teadvustatud ja tunnustatud ning lapsi puudutavate poliitkate ja strateegiate vastuvõtmisel on esikohale seatud laste huvid ja vajadused.

Üldeesmärgist tulenevalt olid valdkonna otsesed eesmärgid aastal 2007 järgnevad:

- 1) ühiskonnaliikmete lapse õiguste alase teadlikkuse suurendamine koolituste, seminaride, interaktiivsete ürituste ja teabe kogumise ning levitamise kaudu;
- 2) laste õiguste olukorrast ülevaate omamine teabe kogumise, analüüsimise ja ülevaadete koostamise kaudu;
- 3) laste osaluse edendamine ühiskonna ja kogukonna kujundamisprotsessides ning neid puudutavate otsuste tegemisel laste teadmiste ja oskuste suurendamise kaudu.

#### Tegevused

**1. Eesmärk: ühiskonnaliikmete lapse õiguste alase teadlikkuse suurendamine koolituste, seminaride, interaktiivsete ürituste ja teabe kogumise ning levitamise kaudu.**

##### 1.1. Projekt „Kas mina tean?“

Projekti üldeesmärk: demokraatia arengu toetamine inimõiguste olemuse mõistmise suurendamise kaudu. Otsesed eesmärgid: põhikooli õpilaste teadmiste suurendamine inimõigustest õpilasalgatusel ja – osalusel põhineva interaktiivse võistlusmängu kaudu, ühiskonnaõpetuses ja inimeseõpetuses käsitletavate teemade lahtimõtestamine võistlusmängu tegevuse kaudu ning inimõiguste kasutamise praktilise oskuse suurendamine võistlusmängu rollimängude kaudu.

Projekti ülesanne oli ette valmistada ja läbi viia 13 võistlusmängu „Kas mina tean?“ üle Eesti, mille osadeks on viktoriin, kodune ülesanne, rollimäng, võistlusmäng ning väitlus.

Projekti otsene sihtrühm: 240 õpilast kaheksandatest ja üheksandatest klassidest, 40-st koolist (igast koolist 6 õpilast).

Kaudne sihtrühm: osalevate koolide õpilased, kes on kaasatud võistkondade ettevalmistusse ja õpilased, kes on oodatud võistlusmängudele vaatajateks.

Projektimeeskond: Kerli Kuusk – projekti „Kas mina tean?“ juht; Malle Hallimäe – Lastekaitse Liidu laste õiguste tagamise edendamise valdkonna juht; Mare Räis – Eesti Ajalooõpetajate Seltsi esindaja; Margit Kagadze – Inimeseõpetuse Ühingu esindaja; Kajar Kase – Eesti Väitlusseltsi esindaja; Helika Saar – jurist, vabatahtlik.

Lastekaitse Liit ja Inimeseõpetuse Ühing sõlmisid ühingutevahelise koostöölepingu eesmärgiga viia osapoolte koostöös inimõigustest, laste õigustest ja kohustustest teavitamise edendamiseks ellu projekt „Kas mina tean?“.

Perioodil 06.03.2007 – 31.12.2007 toimus 12 projektimeeskonna töökoosolekut, kus kooskõlastati teemasid ja allikaid, arutati lepingute, osalemiskutse ja juhendi sisu ning mängu ülesehitust ja toimumisaegasid. Lisaks toimus suhtlemine e-maili ja telefoni teel.

Koolidele saadeti võistlusmängu osalemiskutse 15. mail ja registreerimise tähtaeg oli 1. juuni. Kutset levitati Lastekaitse Liidu ühingute listi, koolide huvijuhtide listi, Inimeseõpetuse Ühingu liikmete listi ja Eesti Ajalooõpetajate Seltsi liikmete listi kaudu. Info pandi ülesse Lastekaitse Liidu veebilehele, uudisena [www.koolielu.ee](http://www.koolielu.ee) veebilehele ning inimeseõpetuse ja kodanikuõpetuse valdkonna alla projektina.

Registreerunud koolid (40): Tallinna Tõnismäe Reaalkool, Tallinna 21. Kool, Tallinna 37. Keskkool, J. Westholmi Gümnaasium, Tallinna Sikupilli Keskkool, Sõle Gümnaasium, Kristiine Gümnaasium, Kernu Põhikool, Loo Keskkool, Kolga Keskkool, Uhtna Põhikool, Lasila Põhikool, Rakvere Reaalgümnaasium, Rakvere Vene Gümnaasium, Väike-Maarja Gümnaasium, Torma Kool, Tapa Gümnaasium, Rapla Ühisgümnaasium, Paide Ühisgümnaasium, Kuuste Põhikool, Tartu Kommertsgümnaasium, Lätte Ühisgümnaasium, Puhja Gümnaasium, Kambja Põhikool, Tilsa Põhikool, Põlva Ühisgümnaasium, Võru I Põhikool, Valga Vene Gümnaasium, Puka Keskkool, Tääksi Põhikool, Viljandi Paalalinna gümnaasium, Viljandi Maagümnaasium, Võhma Gümnaasium, Pärnu-Jaagupi Gümnaasium, Sindi Gümnaasium, Tihemetsa Põhikool, Orissaare Gümnaasium, Emmaste Põhikool, Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumiga.

Septembris-oktoobris loobus 12 kooli mängus osalemast, põhjusteks toodi isiklikke probleeme, transpordiprobleeme, ajapuudust, ebakindlust ja eesti keele puudulikkust vene keelt kõnelevatel

õpilastel, mõned koolid ei põhjendanud oma otsust. Kokku osales võistlusmängus 28 kooli - 168 õpilast koos juhendajatega - mis teeb 70% algselt planeeritust.

14. septembril toimus võistkondade juhendajatele teabepäev, kus õpetajatele jagati kätte võistlusmängu juhendid. Teabepäeval esinesid projektijuht, väitlusseltsi esindaja ja inimeseõpetuse esindaja. Õpetajatega arutati läbi mängu sisu ja kuulati ettepanekuid toimumisaegade osas.

10. oktoobril toimus proovimäng Järveotsa Gümnaasiumis, kus korraldati ühele 9.ndale klassile kodanikuõpetuse tunni raames võistlus, mis koosnes viktoriinist, rollimängust, juhtumianalüüsist ja väitlusest. Noorte ja õpetaja tagasiside oli positiivne.

Enne iga võistlusmängu etappi koostati *pressilisti* pressiteated. Lisaks ilmus kohalikes lehtedes võistlusmängualane teave ning Lastekaitse Liidu kodulehel mängu info ja tulemused.

Toimus 9 piirkondlikku võistlusmängu, koolid valiti võistlusmängudele asukoha järgi:

- 16. oktoobril Raplas, kus osalesid Rapla Ühisgümnaasium, Pärnu-Jaagupi Gümnaasium ja Kernu Põhikool.
- 17. oktoobril Tartus, kus osalesid Torma Kool, Puhja Gümnaasium, Lähte Ühisgümnaasium, Kuuste Põhikool ja Kambja Põhikool.
- 18. oktoobril Tallinnas, kus toimus 2 võistlusmängu. Esimeses võistlesid omavahel Jakob Westholmi Gümnaasium, Sõle Põhikool, Tallinna Sikupilli Keskkool ja Tallinna 37. Keskkool. Teises mängus võistlesid omavahel Paide Ühisgümnaasium ja Tallinna Kristiine Gümnaasium, Loo Keskkooli võistkond ei ilmunud kohale.
- 19. oktoobril Rakveres, kus omavahel võistlesid Rakvere Reaalgümnaasium, Uhtna Põhikool ja Lasila Põhikool.
- 22. oktoobril Haapsalus, kus omavahel võistlesid Emmaste Põhikool, Kärdla Ühisgümnaasium ja Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi võistkonnad.
- 23. oktoobril Viljandis, kus toimus 2 võistlusmängu. Esimeses kohtusid Võhma Gümnaasium, Viljandi Maagümnaasium ja Viljandi Paalalinna Gümnaasium. Teises võistlusmängus kohtusid omavahel Tihemetsa Põhikool, Tääksi Põhikool ja Valga Vene Gümnaasium.
- 24. oktoobril Põlvas, kus kohtusid omavahel Võru I Põhikool ja Tilsa Põhikool.

Piirkondlik võistlusmäng koosnes valikvastustega viktoriinist, erinevatest juhtumianalüüsist ja rollimängudest, teatevõistlusest, väitlusest ja koduse tööna referaadi koostamisest ühel neljast etteantud teemast.

Õpilaste tagasiside lehel, mille olid tagastanud 167 õpilast 168-st, hindasid 72 õpilast võistlusmängu „väga heaks“, 79 õpilast „heaks“, 13 õpilast „keskmiseks“ ja 1 õpilane „väga halvaks“. 116 õpilast märkis ära, et mängus osalemine andis neile vajalikku ja kasulikku teavet. Kõige huvitavamaks pidasid õpilased rollimängu ja juhtumianalüüsi. Üldiselt meeldis õpilastele mängu juures hea õhkkond, meeskonnatöö ning huvitavad ülesanded, eriti väitlus ja rollimängud. Osadele õpilastele ei meeldinud koduse töö tegemine ja väitluse keerulisus. Ettepanekutes loodeti järgmisel aastal taolistel üritustel kohtuda.

Poolfinaalid toimusid:

- 22. novembril Tartus, kus omavahel võistlesid Lõuna-Eesti piirkondlike voorude paremad koolid: Tääksi Põhikool, Võru I Põhikool, Torma Põhikool, Kuuste Põhikool ja Viljandi Paalalinna Gümnaasium.
- 23. novembril Tallinnas, kus omavahel võistlesid põhja ja lääne piirkondlike võistluste võitjad: Jakob Westholmi Gümnaasium, Uhtna Põhikool, Kristiine Gümnaasium, Rapla Ühisgümnaasium ja Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium.

Poolfinaal koosnes valikvastusteta viktoriinist, erinevatest juhtumianalüüsist, osavusmängust, väitlusest ja koduse tööna küsimustiku koostamisest.

Õpilaste tagasisidelehel, mille oli tagastanud 56 õpilast 60-st, hindasid 13 õpilast mängu poolfinaali „väga heaks“, 33 õpilast „heaks“ ja 10 õpilast „keskmiseks“. Kõige huvitavamaks hinnati väitlust ja juhtumianalüüsi. 44 õpilast said mängust vajalikku teavet, eriti märgiti ära erinevate seaduste tundmaõppimist. Õpilastele meeldis, et see mäng arendab nendes julgust ja eneseväljendusoskust. Õpilastele ei meeldinud, et osavusmängus tekkis ühes võistluses olukord, kus sõnade seletamisel hakkasid kaardid korduma, mis tulenes sellest, et õpilased olid väga osavad ÜRO lapse õiguste konventsiooni ära arvamisel ja nii tuli ühte õigust seletada mitmel võistkonnal. Osalejad tegid ettepaneku jätkata mängu korraldamist.

Poolfinaaliks koostati juhendajatele eraldi 10 tagasiside küsitlust, millest tagastati 7. Õpetajad hindasid mängu positiivselt ja pidasid seda lastele väga heaks kogemuseks oma huvitava ülesehituse ja kasulikkuse poolest üheskoos. Õpetajate arvates arendas võistlusmäng õpilastes erinevaid oskusi ja see

oli ka mängus osalemise põhjuseks. Juhendajad jäid rahule toimumisaja, auhindade, ülesannete variatiivsuse, uudsuse ja aktiivmeetodite kasutamisega. Rahule ei jäänud mahukusega ja ühele õpetajale ei meeldinud põhimõtteliselt väitlus. Küsimusele „Milliseid üritusi oleks lastele vaja?” vastasid õpetajad, et selliseid, kus lapsed saaksid ise mõelda ja arutada, mis võiksid olla nii teoreetilised kui ka praktilised ja mis arendaksid õpilaste nii vaimseid kui ka sotsiaalseid oskusi.

Võistlusmängu „Kas mina tean?” finaali toimus 13. detsembril Tallinnas, kus omavahel kohtusid Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium, Võru I Põhikool, Viljandi Paalalinna Gümnaasium ja Jakob Westholmi Gümnaasium.

Finaal koosnes Euroopa Liidu ja NATO teemalisest valikvastustega viktoriinist, uurimistöõ ettekandest, loomingulisest ülesandest, mis eeldas info otsimist internetist, rollimängust ja väitlusest.

Õpilaste tagasiside lehel, mille oli tagastanud 20 õpilast 30-st, hindasid 11 õpilast võistlusmängu finaali „väga heaks”, 6 õpilast „heaks” ja 3 õpilast „keskmiseks”. Kõik õpilased hindasid „väga huvitavaks” rollimängu, enamus õpilasi nimetas huvitavaks ka väitlust ja kodust ülesannet. 17 õpilast said finaalist kasulikku ja vajalikku teavet. Osalejatele meeldis ülesannete mitmekesisus ja eriti rollimäng, kahele õpilasele ei meeldinud väitlus. Tehti ettepanekuid, et taolisi võistlusmänge võiks rohkem korraldada.

Žüriisse kuulusid erinevatel võistlusmängudel väitlusseltsi esindaja, Inimeseõpetuse Ühingu esindaja ja kodanikuõpetuse õpetaja. Mängu viisid läbi kas väitlusseltsi esindaja või projektijuht.

Võistlusmängu võitnud Võru I Põhikooli võistkond koos juhendajaga sõidab 28. jaanuaril 2008 Brüsselisse.

### **1.2. Lapse õiguste alase täiendõppematerjali koostamine kasutamiseks täiskasvanukoolituses.**

Teavitusmaterjal lapse õigustest täiskasvanuile koosneb sissejuhatusest ning kahest põhiosast: üldpõhimõtted ning lapse õiguste kirjeldus ja analüüs. Esimese osa neljas peatükis kirjeldatakse 1) EV põhiseaduse sisu ja rolli ning ÜRO lapse õiguste konventsiooni positsiooni Eesti õiguskorras ning muid lapsi puudutavaid rahvusvahelisi õigusakte; 2) lapse õiguste kaitse põhiprintsiipe; 3) EV õigusakte, mis reguleerivad lapse õigusi Eestis; 4) lastekaitse korraldust Eestis.

Teine osa sisaldab lapse õiguste detailset kirjeldust-analüüsi: laps ja perekond; laps ja töö; reageerimis- ja abistamiskohustus hädas oleva lapse puhul ning lapse kaebeõigus. Materjali maht on 30 lehekülge.

Materjal on valminud Lastekaitse Liidu lapse õiguste edendamise valdkonnajahi ja Ave Henbergi, Õiguskantsleri Kantselei nõunik, koostöös. Teavitusmaterjal (paber- kui ka CD-versioon) on avalikkusele kättesaadav Lastekaitse Liidu Infokeskuse kaudu ning on kasutatav ka õppematerjalina LL poolt läbiviidavatel koolitustel.

2008. aastal lisanduvad teemad lapse õigus tervisele, lapse õigus haridusele, vanemliku hoolitsuseta lapsed, lapse väärkohtlemine, õigustrikkunud lapse kohtlemine, laps ja meedia, põhiseaduses ja LÕK-is väljendatud õiguste ja vabaduste tagamise kohustuse täitmine riigi poolt.

### **1.3. Uuenduslike ideede toetamine ÜRO lapse konventsiooni artiklite tutvustamiseks**

Projektikonkurss „Võrdsed võimalused”. Projektikonkursi eesmärgiks oli toetada uusi ideid ja algatusi, mis toetavad iga lapse täisväärtuslikku osalemist perekonnas, kogukonnas ja ühiskonnas. Konkursist teavitati Lastekaitse Liidu kodulehe ja ajakirja „Märka last” vahendusel. Projektide esitamise tähtaeg oli 25. aprill ning toetusfondi suurus 50 000 krooni. Projektikonkursi hindamise komisjon (koosseisus Eve Liblik, LL vanematekogu liige, Õiguskantsleri büroo I osakonna juhataja; Anniki Tikerpuu, Sotsiaalministeeriumi hoolekande nõunik; Kaja Ainsalu, Euroopa Noored programmi konsultant; Kaur Kõtsi, LL projektijuht) tegi lõpliku otsuse rahastamise osas 16. maiks.

### **1.4. Haiglapersonali teadlikkuse tõstmine lapse õiguste järgimiseks haiglas.**

Tegevuse eesmärk oli käsitleda lapse põhiõiguste tagamist haiglas laste tervise ja arengu edendamise kontekstis ning laste ja noorukite terviseedendusele suunatud haiglasest ja -välise tegevuste arendamise võimalusi.

Töörühm: Malle Hallimäe, Lastekaitse Liit; Lagle Suurorg, Tallinna Lastehaigla ja Ene Tomberg, LL vanematekogu liige, Sotsiaal- ja Tervishoiuamet.

Koostati ja anti välja: 1) haiglaravil viibiva lapse heaolu hartat tutvustav plakat (tiraaž 300);

2) haiglaravil viibiva lapse heaolu hartat tutvustav voldik eesti keeles;

3) haiglaravil viibiva lapse heaolu hartat tutvustav voldik vene keeles (tiraaž 1000);

4) mapp „Laste ja noorte terviseedendus haiglas ja haiglate algatusel”, mis sisaldab kolme brošüüri: taustadokument, soovituselapse õiguste edendamiseks haiglas ja hea praktika kirjeldamise mudel. Brošüüride tekstide tõlke tegi Pille Runtal ja tõlkebüroo Luisa.

Voldikute ja plakati sihtrühm on nii lapsed, lapsevanemad kui spetsialistid. Voldikud ja plakatid on jagatud haiglatele ja sotsiaalosakondadele tasuta ning nad on saadaval ka Lastekaitse Liidu veebipoes.



Seminarid: 03.12. Tallinnas, osalejaid 28.

10.12 Tartus ja 12.12. Narvas planeeritud seminarid jäi osavõtjate vähesuse tõttu ära (ajapuudus, ebasobiv aeg) ning toimuvad 2008. aasta alguses.

Seminari eesmärk oli käsitleda lapse õiguste tagamist haiglas ning haigla võimalusi laste ja noorukite tervise edendamises. Seminari sisu: lapse põhiõigused haiglas – Mari Amos, Õiguskantsleri kantselei nõunik; Ennetus ja õigeaegne sekkumine – Ene Tomberg, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, LL vanematekogu liige; Lapse õiguste järgimisest haiglas – soovid, kogemused ja tegelikkus – Lagle Suurorg, Tallinna Lastehaigla. Seminar lõppes aruteluga, mille jooksul vahetati arvamusi olukorrast ning peatuti põhilistel probleemidel ja takistustel. Osalejate tagasiside põhjal selgus, et seminari sisu, teema vajalikkust ning üldist korraldust hinnati kõrgelt (9 palli 10-st). Osavõtjate poolt väljendati vajalikkust taoliste seminar-arutelude korraldamiseks edaspidiseltki ning ka teistes Eesti piirkondades. Oluliseks väljundiks saab pidada arvamust, et seminari sisu ja materjalid aitavad kaasa haigla kvaliteedihindamise arendamisele.

### **1.5. Nooremas koolieas laste ja nende vanemate meediateadlikkuse suurendamine veebilehe [www.peremeedia.ee](http://www.peremeedia.ee) kaudu.**

Peremeedia veebilehe üldine eesmärk on suurendada laste, lapsevanemate ja õpetajate meediateadlikkust, et osata meediaga suhtlemises teha õigeid valikuid.

Eesmärgid sihtgrupiti: lapsed vanuses 7-10 ja 11-14 eluaastat – oskavad näha võimalusi ja ohte meediatarbimises/kasutamises, oskavad kriitiliselt hinnata meedia poolt pakutavat informatsiooni; lapsevanemad – oskavad jälgida ja suunata lapse meediakasutust, teavad meediaga suhtlemise põhimõtteid, oskavad ja soovivad lastes kujundada mõistlikke meediatarbimise harjumusi; õpetajad – teavad meedia toimimise põhimõtteid, oskavad oma õppeainet siduda meediateemaga, on valmis ja oskavad abistada õpilasi meediaga suhtlemises.

Peremeedia veebikeskkonna arenduseks moodustati tööühm, kuhu kuuluvad Lastekaitse Liidu esindajate Alar Tamme, Käthlin Mikiveri ja Malle Hallimäe kõrval Sven Roosna – Webgate, Algis Perens – Helvetia Balti Partnerid, Heidi Tammar, Tiina Vilderfeld - Microsoft Eesti, Kaja Pino – EMT, Tauno Tõhk – laste arvutikaitse, Tiina Kangro – Linnaleht, Tiina Hiob – TLÜ, Kadri Ugur – TÜ. Koordinaator on Aire Pajo Lastekaitse Liidust.

1) Veebikeskkonna uue sisulise ja tehnilise lahenduse väljatöötamisele eelnes küsitlus algklasside õpilaste seas, mille eesmärk oli teada saada hinnang eelmisel aastal loodud versiooni kohta ning ettepanekud ja mõtted huvipakkuvast veebikeskkonnast. Küsitlus korraldati Tallinna, Harjumaa ja Raplamaa kolmandate klasside õpilaste seas.

2) Seejärel töötati välja veebilehe uus struktuur alajaotustega arvuti, mobiiltelefon, televisioon, raadio, trükimeedia. Lisaks õpituba ja foorum.

3) Töötati välja kampaania uuenenud veebilehe tutvustamiseks, mis viiakse läbi 2008. a alguses.

Kuna koostööpartneri Tartu Ülikooli poolt algatatud uurimuse läbiviimine, kuidas teabe ja infokeskkond õppimises ning lasteaias keskkonnas toimib, lükkus ajagraafikus edasi, siis ei olnud võimalik aasta teisel poolel uurimuse tulemusi tutvustada ning seminare lasteaiasõpetajatele läbi viia.

Seetõttu pöörati enam tähelepanu laste ja lapsevanemate teavitamisele.

Koostati ja anti välja: 1) voldik ohutust suhtlemisest internetis ja mobiiltelefonis 11-14 aastatele noorukitele eesti keeles (tiraaž 1000) 2) voldik ohutust suhtlemisest internetis ja mobiiltelefonis 11-14 aastatele noorukitele vene keeles (tiraaž 1000) 3) voldik ohutust suhtlemisest internetis ja mobiiltelefonis 6-10 aastatele lastele ning nende vanematele (tiraaž 500).

### **1.6. Teabematerjali „Lapse õiguste ja meedia” väljaandmine vene keeles.**

Anti välja trükis „Meedia ja lapse õigused” vene keeles (tiraaž 500).

Teave trükise ilmumisest edastati *pressilisti* kaudu ajakirjanikele. Samuti edastati teave vene õppekeelega koolidele. Trükis on kättesaadav Lastekaitse Liidu Infokeskuse ning veebipoe kaudu.

### **1.7. Lapse õiguste ja lastekaitse info levitamine ajakirjas Märka Last.**

Ajakiri on oma sisult suunatud laiemale lugejaskonnale lastekaitse ja lapse õiguste tagamise valdkonnas toimuva tutvustamiseks.

Ajakirja „Märka Last“ 2007. aasta kevadnumber ilmus aprillis (lehekülgi 64; tiraaž 1500). Kuna aasta 2007 oli ÜRO Peaassamblee poolt kuulutatud võrdsete võimaluste aastaks, siis keskendusid Lastekaitse Liidu ajakirja artiklid ja intervjuud peamiselt sellele teemaalale. Ajakiri sisaldab muuhulgas artikleid laste kehalise karistuse negatiivsetest mõjudest ning noorte arvamustest kehalise karistuse kohta, aga ka uuringu „Vanemahüvitise mõjust vaesusele ning sündimus- ja tööturukäitumisele” tulemusi tutvustavat artiklit ning intervjuusid 2006. aasta kõige lapsesõbralikumaks ühiskonnategelaseks valitud Ene Ergmaga ning Lastekaitse Liidu fondi stipendiaadi Sirgit Simsoga. Lisaks tutvustavad oma tegevusi Lastekaitse Liidu Tartu, Tapa, Viljandi ja Audru liikmesühingud.

Sügisnumber ilmus novembris (lehekülgi 56; tiraaž 1500). Ajakirja artiklid keskendusid peamiselt laste tervise- ja turvalisusega seotud küsimustele. Ajakirjas tutvustatakse ka koolinoorte seas läbiviidud uurimust „Alaealiste hälbiv käitumine Eestis“.

Ajakirja levitati Lastekaitse Liidu piirkondlike keskuste kaudu üle Eesti, sealhulgas jõudis ta Lastekaitse Liidu iga liikmeni. Ajakiri on müügil Lastekaitse Liidu **Infokeskuses „Märka Last“** aadressiga Tõnismägi 3 Tallinnas ja veebipoes.

#### **1.7.1. ÜRO lapse õiguste konventsiooni teemaline vaheleht**

23. novembril ilmus Linnalehes Lastekaitse Liidu poolt koostatud kahe leheküljeline vaheleht teemal laps ja meedia. Tänapäeval, mil meedia on muutumas üha enam interaktiivsemaks, ei ole lapsed ainult passiivsed meedia tarbijad, vaid ka aktiivsed osalejad ning meedia kujundajadki. Seetõttu on oluline, et lapsed oskaksid orienteeruda aina suurenevas infotulvas, mõista nendeni jõudvaid sõnumeid ning suhelda eri meediakanalites ennast ja teisi kahjustamata. Vahelehe artiklid käsitlesid peamiselt suhtlust internetis ning pakkusid lastele ja lapsevanematele nõuandeid internetis turvaliseks suhtlemiseks ning ohtude vältimiseks.

Linnalehe 23. novembri tiraaž oli 30 000, levik Tallinnas, Tartus ja Pärnus, lisaks Lastekaitse Liidu liikmeühingute kaudu ka üle Eesti

#### **1.8. Lapse õiguste olukorra, lastekaitse ja muud lapsi ja nende olukorda puudutava info edastamine Lastekaitse Liidu kodulehe kaudu.**

2007. aasta aprilli lõpuks valmis Lastekaitse Liidu uuendatud koduleht. Uuendatud kodulehe kaudu loodame edukamalt edastada infot sihtrühmadele (laps/noor, lapsevanem, spetsialist, LL liige).

##### **Statistika**

Lastekaitse Liidu kodulehte on 2007. aasta jooksul külastatud 73 393 korda. Kõige rohkem oli külastusi märtsis (15 537).

Külastusi oli päevas keskmiselt 185.

Külastuse allikad: otsingumootorid 67%; viited teistelt lehtedelt 18%; otseliiklus 15%.

10 populaarsemat otsingusõna (12. sept.-12. det.): 1) lastekaitse liit (1500 külastust) 2) lastetoetused minu kontole (600) 3) lastekaitse (600) 4) lastekaitseliit (600) 5) alimendid (350) 6) elatusraha (250) 7) lapsendamise (220) 8) tugiõpilaste oma ring Eestis (200) 9) adopteerimine (120) 10) lahutus (120).

Aasta jooksul edastati 110 uudist ja pressiteadet. Kodulehel olevat teabematerjali uuendatakse ja täiendatakse pidevalt, interaktiivset suhtlemist võimaldava foorumi kaudu on toimunud arutelud ning esitatud küsimusi 46 teemal.

2007. aastal on infokeskusesse pöördunud 378 kodanikku telefoni, e-maili, foorumi, infokeskuse külastuse teel. Korduvad probleemid:

lapsevanema õigused ja kohustused lapse kasvatamisel, sh elatisraha küsimused;

lastevastane vägivald - kust leida abi ja kuhu pöörduda.

##### **Trükiste ja LL sümboolika müük:**

###### *Veebipood*

Aastalõpu seisuga oli veebipoes müügil Lastekaitse Liidu poolt välja antud 55 trükist ja kaks õppefilmi.

2007. aastal lisandus 12 uut Lastekaitse Liidu poolt välja antud trükist: „Eesti kool 21. sajandi algul: kool kui arengukeskkond ja õpilase toimetulek“, „Gruppide juhtimine ja juhendamine vabas õhus“, „Abiks peredele lahutuse ja lahkuminekupuhul“, „Meedia ja lapse õigused“ (vene keeles), vanemluse rollikaart, perevihik, kooliks ettevalmistus, plakat ja voldik (eesti ja vene keeles) „Haiglaravil viibivate laste heaolu harta“, voldik „Suhtle internetis turvaliselt“ (eesti ja vene keeles).

Lisaks müüakse ka koostööpartnerite poolt välja antud trükiseid.

2007. aastal on lisandunud Lastekaitse Liidu infokeskuse „Märka Last“ erialasesse raamatukokku 26 uut trükist.

##### **Koostöö:**

- EL lapse õiguste teemalise plakatikonkurssi läbiviimine koostöös Eesti Euroopa Liidu bürooga.
- Valdkondliku infomaterjali kogumine (AMOR, Tallinna Noorte Infokeskus, Euroopa Noored, TAI, Tallinna Linnavalitsus, Eesti Noorsootöö Keskus, jt)

#### **1.9. Teadlikkuse tõstmine kehalise karistuse negatiivsetest mõjudest ning positiivsete mittevägivaldsete lastekasvatustlike ja hariduslike tavade propageerimine.**

Koostöös MTÜ Sina ja Mina Perekoolituskeskusega viidi läbi teavituskampaania „Ole normaalne. Kasvame koos“ ajavahemikus september - november 2007. a. Jätkutegevused viiakse ellu jaanuaris 2008. a. Põhitegevusteks positiivsete mittevägivaldsete laste kasvatustlike ja hariduslike tavade propageerimisel olid neli perefoorumit (Viljandi-, Pärnu-, Lääne-Virumaa ja Jõgevamaal), koolituspäevad, artiklid meedias, infomaterjalid ja plakat. Foorumitel osales üle 200 lapsevanema ja noore.

Edukas oli [www.noorusonhukas.ee](http://www.noorusonhukas.ee) veebikeskkonna arendamine (eesti + vene) ja selle külastus (internetis noorte alafoorumi külastatavus kasvas 10% võrra novembris ja detsembris).

Kodulehe külastatavus on meediakampaania järgselt jätkuvalt kõrge - üle 400 külastuse päevas. Kodulehekülje kaudu pakume ja pakkusime nii vanemale kui noorele praktilisi näpunäiteid ja informatsiooni. Küsimustele vastasid kvalifitseeritud koolitajad, pere- ja koolipsühholoogid. Novembris viidi läbi meediakampaania märgatavus- ja mõju-uuring. Kampaania nähtavus oli 60%.

## **2. Eesmärk: teadlikkus lapse õiguste olukorrast on suurenenud teabe kogumise ja ülevaadete koostamise kaudu.**

### **2.1. Ülevaate koostamine laste kaasatusest pereelu kujundamisel (küsimustiku koostamine).**

Koostöös uuringufirmaga Klaster on koostatud küsimustik saamaks teada noorukite (laste) arvamust, mil viisil ja kui palju on lapsed kaasatud pereelu kujundamisse ja neid puudutavate küsimuste otsustamisse. Sihtgrupiks on noorukid (lapsed) vanuses 12-15 eluaastat. Küsimustik koosneb 5 blokist, milles igaühes on kuni 10 küsimust: lapse arvamusega arvestamine perekonnas, suhted perekonnas, pereelu reeglid, väärtushinnangud ja taustaküsimused.

Küsitlus viiakse läbi 2008. aasta alguses ca 1000 7-8-nda klassi õpilase seas üle Eesti. Koostööpartneriks küsitluse läbiviimisel on Inimeseõpetuse Selts ning vastava aine õpetajad koolides. Küsitluste vastuste alusel koostatakse ülevaade vastajate arvamustest. Ülevaade esitatakse Lastekaitse Liidu koduleheküljel.

### **2.2. Meediamonitooring meedias lapsi puudutavate teemade käsitlemise vastavusest ÜRO lõk-i põhimõtetele. Teave edastatakse avalikkusele LL kodulehekülje kaudu ning meediaseminaride ja -koolituste kaudu.**

2007. aasta esimese nelja kuu jooksul toimus meediaväljaannete monitooring BNS-iga sõlmitud lepingu alusel. Hiljem jätkus meediamonitooring Lastekaitse Liidu Infokeskuse kaudu. Meediamonitooringu kaudu antakse igakuiselt ülevaade lapse õiguste ja lastekaitsega seotud teemade kajastamisest Eesti meedias. Monitooring toimus peamiselt trükimeedia suhtes: eesti- ja venekeelsed päevalehed ja maakonnalehed, aga ka interneti uudisteportaalide suhtes. Ülevaate koostamise aluseks on järgmised märksõnad: Lastekaitse Liit; lastekaitse; laps ja vaba aeg; lapse õigused; laps perekonnas; koolivägivald.

### **2.3. Laste õiguste kaitsega tegelevate vabaühenduste koostöö arendamine.**

2007. aastal toimus üks rahvusvaheline ja üks Eesti organisatsioonidele suunatud koostöö arendusseminar.

1) Koostöös partnerorganisatsiooniga Rootsist, Save the Children Sweden, toimus 29. - 30. mail rahvusvaheline vabaühenduste seminar-koolitus **Child Rights Advocacy** Tallinnas, hotell Mihkli konverentsikeskuses.

Osales vabaühenduste 27 esindajat Euroopa 11 riigist (Eesti, Leedu, Rootsi, Soome, Rumeenia, Moldova, Serbia, Albaania, Ukraina, Venemaa, Holland).

Seminari põhiteema oli vabaühenduste roll ning võimalused laste õiguste tagamise edendamisel ja laste õiguste eestkõnelejana nii riigisisel kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Seminari ettekanded - *International Instruments and Mechanisms to use in Advocacy at National Level*, Karin Johansson *Save the Children* Rootsi; *The UN Secretary General's Study on Violence against Children*, Monika Sarajärvi *Save the Children* Rootsi; *Advocacy and Child Participation*, Dr Kay Tisdall, Edinburghi Ülikool; *Save the children Romania's Experience in Combating Violence Against Children*, Michaela Manuela, *Save the Children* Rumeenia; *Child Rights Advocacy on National Level*, Malle Hallimäe, Lastekaitse Liit; *Coalitions, Networks and Advocacy* Vernon Jones, *Save the Children* Taani.

2) Seminar „Vabaühenduste roll ÜRO lapse õiguste konventsiooni täitmisest aruandmisel” toimus 23. novembril Tallinnas Reval hotell Olümpia konverentsikeskuses.

Seminari eesmärgiks oli algatada arutelu, kuidas arendada vabaühenduste koostööd lapse õiguste konventsiooni nõuete täitmise hindamises ja informatsiooni andmises ÜRO lapse õiguste komiteele.

Seminaril osales 10 vabaühenduse 16 esindajat, lisaks oli esindatud Sotsiaalministeerium, Õiguskantsleri kantselei ja Inimõiguste Instituut.

Seminari ettekanded: *Vabaühenduste roll ÜRO lapse õiguste konventsiooni täitmisest aruandmise protsessis ÜRO lapse õiguste komitee vaatenurgast*, Dainius Puras, ÜRO lapse õiguste komitee; *Õiguskantsleri ja vabaühenduste koostöö ÜRO lapse õiguste konventsiooni täitmise jälgimisel*, Kadri Soova, Õiguskantsleri Kantselei; *ÜRO lapse õiguste konventsiooni nõuete täitmise aruande koostamine vabaühenduste poolt – rahvusvaheline kogemus*, Sven Winberg, *Save the Children* Rootsi; *Vabaühenduste täiendava/alternatiivse aruande koostamise kogemus Eestis*, Malle Hallimäe, Lastekaitse Liit.

Seminar lõpuarutelul käsitleti koostöö võimalusi ja suutlikkust laste olukorda jälgida ning informatsiooni koguda.

## **2.4. Rahvusvaheline koostööprojekt lapse õiguste tagamise monitooringu mehhanismidest ülevaate saamiseks.**

Jaanuarist-aprillini toimus ülevaate koostamine lapse õiguste tagamise jälgimise mehhanismidest kuues Euroopa riigis (Eesti, Leedu, Rootsi, Rumeenia, Moldova, Serbia). Ülevaate koostamise koordinaator oli Susann Olsson, programmikoordinaator, *Save the Children* Sweden.

Ülevaate saamiseks Eesti olukorrast toimusid jaanuari lõpul (22.-23.01.) intervjuud järgnevate asutuste esindajatega: Sotsiaalministeeriumi hoolekandeosakond (Signe Kaplan, Anniki Tikerpuu), Õiguskantsleri Büroo (Kadri Soova, Andres Aru), Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti sotsiaalhoolekande osakond (Reet Rääk, Merle Leopard) ja Lastekaitse Liit (Malle Hallimäe). Eelpoolnimetatud ning lisaks Harju Maavalitsuse sotsiaalosakonna töötajad olid eelnevalt kirjalikult vastanud teemakohasele küsimustikule. Intervjuud viis läbi sõltumatu ekspert Severine Jacomy, kes koostas ka ülevaate esialgse versiooni. Ülevaate lõpliku versiooni väljatöötamisele aitasid kaasa iga maa vastutavad kontaktisikud, Eesti osas oli selleks Lastekaitse Liidu valdkonnajuht Malle Hallimäe.

Aprilli lõpuks valmis ülevaate inglise keeles. Ülevaate inglise keelne versioon edastati kõigile koostööpartneritele elektrooniliselt. Eestikeelne trükkis valmis oktoobris ning jaotati koostööpartneritele Eestis. Trükkis on kättesaadav Lastekaitse Liidu Infokeskuse „Märka Last” kaudu.

## **2.5. Osalemine lapse õiguste alase rahvusvahelise vabaühenduste koostöövõrgustikus.**

19.-20. märtsil osales valdkonnajuht konverentsil „Migratsiooni mõju lastele”, mis toimus Varssavis.

21. märtsil osales valdkonnajuht rahvusvahelisel koostöökohtumisel, kus tutvustati Euroopa ülikoolide lapse õiguste alaseid magistriõppeprogramme ning võimalusi liitumiseks magistriõppeprogrammi arendamisega, aga ka üliõpilaste vahetusega. Koostöökohtumine toimus Varssavis.

11.-12. mail esines valdkonnajuht ettekandega lapse õiguste edendamise tegelevate vabaühenduste koostöökohtumisel Stockholmis. Osales kuue Euroopa (Eesti, Leedu, Moldova, Rumeenia, Rootsi, Serbia) riigi vabaühenduse 12 esindajat. Kohtumisel toimus arutelu lapse õiguste olukorra hindamise võimalustest vabaühenduste poolt.

09.-10. oktoober osales valdkonnajuht EURONET-i aastakoosolekul. EURONET ühendab Euroopa riikide lapse õiguste edendamisega tegelevaid vabaühendusi.

30.-31. oktoobril osales valdkonnajuht seminaril „*Improving monitoring skills – reporting on the quality of education*” Stockholmis. Seminaril osales üheksa (Albaania, Eesti, Läti, Leedu, Horvaatia, Serbia, Venemaa, Rootsi, Suurbritannia) Euroopa riigi vabaühenduste 26 esindajat.

Seminari eesmärk oli suurendada oskusi jälgimaks koolikeskkonna ja hariduse kvaliteeti.

## **3. Eesmärk: laste osaluse toetamine ühiskonna kujundamisprotsessides**

### **3.1. Projekt „Laste osaluse toetamine kogukonnaelu kujundamises - Kaasa mind”**

#### **Projekti üldine eesmärk:**

1. Laste/noorte arvamuse välja selgitamine ja arvesse võtmine tegevuste kavandamisel kohalikul tasandil.
2. Laste/noorte kaasamine Lastekaitse Liidu tegevustesse liikmete kaudu.

#### **Projekti otsesed eesmärgid 2007. aastal:**

1. Toimiva mehhanismi loomine laste arvamuse välja selgitamiseks ja laste kaasamiseks Lastekaitse Liidu tegevuste kavandamisel ning elluviimisel diskussioonide ja ümarlaudade kaudu.
2. Lastekaitse Liidu ühingute juurde noorte aktiivgruppide loomine.
3. Laste osalusdemokraatia toetamine noortefoorumiga 101 last Toompeale.

#### **Projekti tegevused:**

**3.1.1. Uurimus teemal „Noorte kaasatus Lastekaitse Liidu kohalike ühingute töös” (suunatud noortele ja ühingutele):** märtsi ja aprilli jooksul toimus uurimuse küsimustiku väljatöötamine ning 16.03. ja 02.04. toimusid töökoosolekud kogutud materjalide hindamiseks ning Noortekogu poolseks testimiseks.

#### **3.1.2. Teabematerjalide kogumine ja väljatöötamine**

Juunis alustati Noortekogu liikmete poolt tööd laste osaluse alaste materjalide kogumise ja läbitöötamisega.

#### **3.1.3. Koolitused ja seminarid täiskasvanute ja laste/noorte dialoogi edendamiseks**

17.-18.02. Noortekogu meeskonnatöö koolitus Laulasmaal, osales 12 Noortekogu liiget ja projekti meeskond. Koolitusel toimus arutelu lapse õiguste konventsiooni sisu üle ning toimusid mõttetalgud kuidas noored dokumendi sisu mõistavad ja mil viisil teavet sellest eakaaslastele edastavad.

23.03. Koolikiusamise ennetamise ja reageerimise koolitus Taheval

25.-26.05. Noortekogu meeskonnatöö koolitus Põlvas; osales 12 noortekogu liiget

08.- 09.08. Noortekogu suhtlemiskoolitus Nelijärvel; osales 20 liiget

11.-13.10. Noorte kaasamise seminar Pivarootsis; osales 3 liiget

#### **3.1.4. Rahvusvaheline koostöö**

12.01. Lastekaitse Liidu infokeskuses *Save the Children Sweden* esindajatele Noortekogu töö tutvustamine

- 28.05.-03.06. Itaalia, Milano, rahvusvahelise võrgustiku *Drums for Peace* kohtumine projekti „Other Ways of Learning” uurimismaterjalide väljatöötamiseks. „Other Ways of Learning” tõi kokku noortega tegelevad organisatsioonid Portugalist, Itaaliast, Prantsusmaalt, Leedust, Inglismaalt ja Eestist ning ühiselt töötati selle nimel, et leida vastuseid küsimustele:
- 05.06. Lastekaitse Liidu infokeskuses Itaalia organisatsioonile projekti Kaasa Mind ning Noortekogu töö tutvustamine;
- 15.06. Liitumine rahvusvahelise võrgustikuga *Drums for Peace* koostööprojekti „Crossing the Border” (projekti planeeritud toimumine rahastuse saamise korral 01.01.2008 kuni 30.11.2009) - P. Soosaar
- 16.07. „Other Ways of Learning” intervjuud Eesti poolsete koostööpartneritega (kokkuvõtte ilmunud Märka Last sügisnumbris 2007, artikkel „Lihtsate asjade mõjust”) – P. Soosaar
- 22.-31.07. „Other Ways of Learning” kokkuvõttev projektikohtumine Portugalis, mille raames toimusid kohtumised Portugali sotsiaalteatri gruppidega. Ze foorumteatrigrupp Portos (osalemine 2 päevases töötoas) ja Baal 17 Serpas (osalemine festivalil „Noites na Nora”); osales Piret Soosaar
- 29.09.-06.10. Osalemine Rahvusvahelisel *Drums for Peace* Noorsoovahetusel Wales’s; 10 noort + 2 grupijuhti
- 28.11.–01.12. *Emotional Intelligence Partnership Building Meeting*; St David’s Wales. Õpikoostöö projekti loomine teemal, kuidas integreerida õppetöösse ja rakendada emotsionaalse intelligentsuse arendamist töös erinevate sihtgruppidega. Kohtumisel osalesid rahvusvahelised projektipartnerid ACTOR, Romania; Theatre Tsvete, Bulgaria; Stazione di Confine, Italy; Curtain Raiser, Malta; osales Piret Soosaar.

### 3.1.5. Lastekaitse Liidu Noortekogu

Noortekogu liikmed on aktiivselt osalenud Lastekaitse Liidu tegevustes.

- 21.02. Osalemine lapse õiguste alaste infotundide läbiviimisel Tabasalu Gümnaasiumi 8-ndate klasside õpilastele (osales 56 õpilast).
- 14.03.- 09.04. Osalemine *Save the Children Alliance* poolt läbiviidud küsitlusel Euroopa Liidu Komisjoni poolt kavandatava lapse õiguste elluviimise strateegia hindamiseks. Ankeedid vastustega saadeti *Save the Children Alliance’i* Brüsseli büroosse; osales 30 noort.
- 10.05. Osalemine ja ettekandega esinemine konverentsil Lapsed, pere ja alkohol.
- 27.05. Osalemine Viimsi perepäeval (Viimsi Suurpäev) ning Lastekaitse Liidu ja Noortekogu töö tutvustamine; 5 liiget
- 01.06. Osalemine Lastekaitse päeval Haaberstis; 6 liiget
- 18.-21.06. Noortekogu tegevuste ettevalmistamine Sotsiaalteatri suvekooliks; 10 liiget
- 25.-30.06. Sotsiaalteatri metoodika suvekool Kloogaranna Noortelaagris. Noortekogu oli kaasatud laagri korraldusmeeskonda, aitas ette valmistada ja läbi viia õhtuseid üritusi; 10 liiget
- 17.-19.06. Noortekogu tuumikgrupi matk Kiidjärvel; 8 liiget
- 30.08. 101 Last Toompeale koostööpoolte koosolek Lastekaitse Liidu Infokeskuses;
- 01.09. Osalemine Koolirahu väljakuulutamisel Pärnus; 5 liiget
- 13.09. Esinemine noortele mõeldud Infomessil Novaata Viru Keskuses; 8 noort
- 14.09. Esinemine Noortekohviku korraldatud Tervisepäeval Tammsaare pargis; 8 noort
- 27.09. Ettekande tegemine ja osalemine konverentsil ”Pere ja alkohol” Saaremaal (lisaks Noortekogu ettekanne + foorumi lugu); 6 noort
- 09.10. Ettekande tegemine ja osalemine liikumise „Alkoholivaba lapsepõlve eest” ümaralaua Riigikogus (+ foorum lugu); 6 noort
- 27.10. 101 Last Toompeale eelfoorum Tarus (27 noort);
- 01.-04.11. Osalemine noortekonverentsil *Youth and the City*; 3 liiget
- 08.11. Osalemine ja ettekande „Kelleks ma kasvan?” tegemine konverentsil Meie Lapse mured Olümpia konverentsikeskuses; 10 liiget
- 10.11. 101 Last Toompeale eelfoorum Tallinnas (32 noort), Pärnus (29noort), Narvas(17noort)
- 17.11. LL Noortekogu juhataja valimine ja põhimääruse muutmine ning 2008 tegevusplaani koostamine (eeltaotlus HTM); 12 liiget
- 23.11. 101 Last Toompeale lõppfoorumi korraldamine Riigikogus; osales 120 noort
- 24.11. LL Noortekogu juhatuse valimine
- 04.12. Radisson SAS hotelli konverentsikeskuses Ilmar Raagile „Lapse –ja noortesõbralikeim ühiskonnategelane 2007” tiitli üleandmine; 3 liiget
- 7.-8.12 . LL Noortekogu ja teatrigrupp ”MEIE” aasta kokkuvõtete ja tegevuste analüüsi üritus Vanaõue Puhkekeskuses Suure–Jaanis; osales 30 noort
- 28.12 LL Noortekogu 2008 tegevusplaani täpsustamine. Eestis korraldatava Noorsoovahetuse planeerimine
- 28.12 LL Noortekogu + LL teatrigrupp ”Meie” 29.09.-06.10. Walses osaletud Noorsoovahetuse meenutamine. Piltide, filmide vaatamine; osales 25 noort
- 31.12 LL Noortekogu liikmetele tänupakkide kokkupanemine hea koostöö eest 2007. aastal

### 3.2. Konverents „Meie lapse mured”

Konverents „Meie lapse mured” alapealkirjaga „**Mehe ja naise roll perekonnas - kuidas mina näen ja kogen?**” toimus 08.11. Tallinnas Reval Hotel Olümpia konverentsikeskuses.

Sihtgrupp: gümnaasiumi õpilased, tudengid ja (huvilised) täiskasvanud.

Osavõtjate arv: õpilasi 173, õpetajaid 37, Lastekaitse Liidu meeskonnaliikmeid 8.

Konverentsi ettekanded:

Väärtushinnangutest tänases Eestis. *Juhan Kivirähk*

Kartused, hirmud ja mured tänapäeva üliõpilastel. *Airi Liimets*

Tänased noored – tulevased perekonnainimesed? *Kairi Kasearu (MA)*

Stereotüüpide lõhkumine perekonna ühiseks hobiks. *Mika Keränen*, kahe tütre isa.

Isaks olemisest. *Indrek Vainu*, isa.

Lood elust enesest. Lugude rääkimine ja etendamine. Eesti Luguteater.

Eesti mehed mehelikkusest. *Christian Veske (MA)*

Kelleks ma kasvan? Lastekaitse Liidu Noortekogu.

Mehe ja naise rollist... *Beatrice ja Priit Kuusik*.

Lood elust enesest. Lugude rääkimine ja etendamine. Eesti Luguteater.

Hinnang konverentsile (kokkuvõtte tagasisidelehtedest):

Kõige enam meeldisid noortele ettekanded “elust enesest” ehk Indrek Vainu, Mika Keränen ja Priit Kuusik ja Beatrice. Märjiti ka luguteatrit, et nende lood olid huvitavad. Samuti oli noori, kes märkisid, et Airi Liimets ja Christian Veske olid huvitavad. Vähem oluliseks peeti ettekandeid või nende osi, mis sisaldasid statistilist infot ja juttu väärtushinnangutest üldisemalt.

Konverentsi korralduslikule poolele oli keskmine hinnang 8,3 (skaala 10 väga hea/ 1 väga halb)

Sisukusele oli keskmine hinnang 8,4

Asjakohasusele oli keskmine hinnang 8,2

Huvitavusele oli keskmine hinnang 8,0

Valdkonna meeskond: Malle Hallimäe (juht), Käthlin Mikiver, Kerli Kuusk, Piret Soosaar, Kaur Kötsi.

#### **Valdkonna koostööpartnerid**

Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakond, Õiguskantsleri Kantselei, Tallinna Laste Tugikeskus, Tartu Laste Tugikeskus, Tartu Ülikool, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Haridus- ja Teadusministeerium, Euroopa Noored, Eesti Väitlusselts, Inimõpetuse Ühing, *Save the Children* Rootsi, *Save the Children* Leedu, *Save the Children* Rumeenia, *Save the Children* Moldova, Lastekaitse Liidu liikmed/ühingud.

## **II ORGANISATSIOONI ARENDUS**

### **Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu**

Lastekaitse Liit töötas välja koos liikmeskonna ja koostööpartneritega ja kinnitas üldkogul 28. aprill 2007. a organisatsiooni üldstrateegia aastani 2010. Üldstrateegias 2007- 2010 on sõnastatud olulised tegevussuunad ja prioriteedid ning antud suund järgnevate aastate tegevuste plaanamiseks.

Lastekaitse Liidu tegevus toimub mõjutamise kaudu kolmel põhisuunal:

- Organisatsiooni suunal võimestamine ja tugevdamine liikmeid huvikaitse, eeskoste ja praktilise tegevuse teostamiseks kohalikul tasandil, kohalikest vajadustest lähtuvalt ja kohaliku omavalitsusega koostöös.

- Valdkonna suunal jälgime laste õiguste tagamise ja lastekaitse valdkonnas toimuvat. Juhime tähelepanu lapse õiguste rikkumistele, teeme ettepanekuid olukorra parandamiseks. Pakume välja ja viime ellu uusi algatusi laste ja perede toetamiseks.

- Ühiskonna suunal teavitame lapse õigustest, kui inimõigustest ja kujundame ühiskonna väärtushinnanguid ja hoiakuid lapse õiguste paremaks tagamiseks.

Tegevusprioriteetideks on:

- edendame lapse õiguste olukorda;
- teavitame avalikkust lapse inimõiguste sisust ja nende tagamise tähtsusest;
- toetame lapse osalust;
- tutvustame, levitame ja viime ellu perekeskse lähenemisviisi põhimõtteid;
- suurendame organisatsiooni suutlikkust pideva arengu tagamise kaudu.

### **Tegevused**

#### **1. Organisatsiooni eduka toimimise ja pideva arengu tagamine.**

##### **1.1. Liikmesorganisatsioonide jõustamine lastekaitseliikumise kandepinna laiendamiseks.**

Kuue piirkondliku koordinaatori kaudu toimus ühistöö liikmesorganisatsioonide kui ka teiste MTÜ-de ja avaliku sektori vahel piirkonnas. Lastekaitse Liidu ülesanne on toetada piirkondlike koordinaatorite initsiatiivi ja algatusi projektitöö kaudu kahel põhisuunal s.o. liikmetele ja liikumisele suunatud tegevus ning piirkonna võrgustikule suunatud tegevus. Piirkonna koordinaatorite töö oli vabatahtlik ja koordineerimine toimub büroo kaudu. Võrgustikutöö piirkondades toimus Põhja-Eesti piirkonnas Lastekaitse Liidu Infokeskuse Märka Last kaudu (piirkonnas 15 organisatsiooni/liiget), Lääne-Eesti piirkonnas Pärnu Lastekaitse Ühingu kaudu (piirkonnas 5 organisatsiooni/liiget), Ida-Virumaa piirkonnas juhib tööd Karin Sokolova ja töö on seotud Lastekaitse Liidu keskusega Märka Last Sillamäel (piirkonnas 3 organisatsiooni/liiget), Kesk-Eesti piirkonnas Viljandi Lastekaitse Klubi kaudu koordinaator Margit Pajo (piirkonnas 4 organisatsiooni/liiget), Lõuna-Eesti piirkonnas Tartu Lastekaitse Ühingu kaudu koordinaator Ille Jõgi (piirkonnas 6 organisatsiooni/liiget), Lääne-Virumaa piirkonnas Rakvere Lastekaitse Ühingu kaudu koordinaator Kaie Kranich (piirkonnas 4 organisatsiooni/liiget).

Ida-Virumaa piirkonnas Sillamäel, Lõuna-Eesti piirkonnas Tartus ja Lääne-Virumaa piirkonnas Rakveres on kasutuses ruumid tööks lastekaitse kandepinna laiendamiseks ja teenuste osutamiseks lastele ja peredele. Võrgustikus osaleb ka Võhma Lastekaitse Selts Lastekaitse Liidu poolt algatatud ja rajatud Laste- ja Noortekeskusega.

Piirkondlikud koordinaatorid on algatanud kuus koostööprojekti kohaliku omavalituse ja kohaliku koostöövõrgustikuga. Põhimeetodid on olnud teenused peredele ja lastele, küsitlused, ümarlauad, artiklid meedias, intervjuud. Näiteks Tartu LÜ piirkondliku keskuse eestvedamisel on arendatud partnerlust linnavalitsuse ja organisatsioonide vahel vabatahtliku teenistuse arendamiseks, korraldatud on kaks koolitust, neli üritust võrgustikule.

Toimunud on korralised töökoosolekud koordinaatorite vahel (18. jaanuar, 05. aprill, 16. mai ja 7. november). Piirkondlikud koordinaatorid olid kutsutud ja osalesid vanematekogu korralistel istungitel 18. mail ja 15. juunil.

5. märts kuni 18. aprill korraldati liikmete küsitlemine, mille eesmärgiks oli tegevusvaldkondade ja Lastekaitse Liidule suunatud ootuste kaardistamine piirkondades. Küsimustikus oli 18 küsimust (organisatsiooni üldandmed, tugevus, jätkusuutlikkus, takistused, finantseerimine, ...), millele paluti anda vastused valikute ja kommentaaride kaudu. Vastas 12 organisatsiooni. Andmed analüüsiti ja järeldused esitati Lastekaitse Liidu juhatusele ja vanematekogule koostöös Tallinna Ülikooliga.

Liikmete info ja koolituspäev toimus 9. veebruaril 2007, Rahvusraamatukogu kuppelsaalis. Päevakorras oli organisatsiooni strateegia, 2007. a tegevuskava, piirkondlike koordinaatorite tegevuste ja Eesti vabaühenduste manifesti tutvustus. Kokku osales 23 liiget. Päeva lõpus loositati kahele liikmele tasuta osalemine Lastekaitse Liidu suvekoolis 2007. Tasuta osaluse võitsid Audru Lastekaitse Ühing ja Jõelähtme Lastekaitse Ühing. Lühikoolituse (2h) nõukogude rollist organisatsioonides tegi liikmetele K. Holm, EMSL-st.

Liikmetele korraldati projektikonkurss "Lastekaitseliikumise edendamine", kus taotluste esitamise tähtaeg oli 14. mai 2007. Laekus 12 projekti, millest aktsepteeriti 10 taotlust (Tartu LÜ, Tapa LÜ, Pärnu LÜ, Harku Valla LÜ, Saue LÜ, Viljandi LKK, Hiiumaa LÜ; Türi LÜ, Sillamäe LÜ, TK Romaska). Projektikonkursi eesmärgiks oli aidata kaasa lastekaitseliikumisse panustavate ühenduste jõustamisele ja edendada lastekaitseliikumist kohalikul tasandil.

Neli organisatsiooni (Tartu LÜ, Hiiumaa LÜ, Pelgulinna, Sillamäe piirkond) korraldasid paikkondlikul tasandil liseminare, mis olid suunatud kohaliku ühingu liikmeskonna jõustamisele ja liikmeskonna suurendamisele (ehk uute liikmete kaasamisele). Seminaridel tutvustati avalikkusele lastekaitseliikumise olemust ja kohaliku ühingu tegevusi ning tegutsemise eesmärki.

Lastekaitse Liidu piirkondlikud ümarlauad toimusid alates septembrist 2007, mille eesmärgiks on kaasata lastekaitseliikumisse kohalikul tasandil MTÜ-sid, kaardistada lapse õiguste tagamise vallas esinevaid kitsaskohti ja koostada kohtumisteks ühiselt tegevuskavad kitsaskohtade kõrvaldamiseks ühisprojektide kaudu.

Oktoobrist alustati uudiskirja väljaandmist, mille ülesandeks on aktuaalse info ja sündmuste osas info edastamine lastekaitsetöös osalevale ametnike ja vabatahtlike võrgustikule. Uudiskirja koostamine toimus kaks korda kuus ja edastati elektrooniliselt võrgustikule iga kuu algul ja kuu 15. kuupäeval.

## **1.2. LL Vanematekogu koolitus**

28. aprillil toimus Lastekaitse Liidu üldkogu, millel valiti Lastekaitse Liidu uus 8 liikmeline vanematekogu koosseis (Ille Jõgi, Monika Liiv, Ene Tomberg, Saida Ausing, Viktor Kurushev, Irina Golikova, Eve Liblik, Loone Ots). Uue vanematekogu koosseisu häälestamine organisatsiooni juhtimiseks meediakoolituse kaudu toimus 21. septembril Hotell Viru Konverentsikeskuses, osalesid büroo töötajad, projektijuhid ja piirkondlikud koordinaatorid, kokku 18 inimest.

### 1.3. LL töötajate seminar

25. mail toimus büroo töötajate koolituspäev Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuses, mille eesmärgiks oli kooskõlastada tegevused ja korrigeerida tegevuskava II p.a. osas, tutvustada projektides kavandatud ja tulemusi, parandada kommunikatsiooni meeskonnaliikmete vahel. Osales 12 inimest.

21. mail 2007 alustati projektijuhtimise täiendkoolitusega büroo töötajatele. Samal koolitusel võimaldati soovi korral osaleda piirkonna koordinaatoritel ning liikmetel. Koolituses oli neli tsükli, kokku 14 akadeemilist tundi ning osalejatele lisaks iseseisev töö 16 tundi. Koolitus sai teoks koostöös Tallinna Ülikooliga. Koolitajaks S. Salla, Tallinna Ülikooli projektijuhtimise õppekava juht ja põhiõppejõud.

27.-28. septembril toimus koolitus (16 akadeemilist tundi), milles keskenduti osalejate väitlus- ja esinemisostuste arengu edendamisele. Kokku osales 15 inimest. Koolitus korraldati koostöös MTÜ Eesti Väitlusseltsiga.

### 1.4. Organisatsiooni väärtustepõhise juhtimise kavandamine.

20. aprillil toimus organisatsiooni koolitusseminar „Lastekaitse Liidu väärtused”. Osales kokku 43 inimest. Seminari eesmärk oli organisatsiooni väärtuste ühine väljatöötamine ja sõnastamine, et tugevdada aluseid ühiseks tegutsemiseks ja eesmärkide saavutamiseks. Koolitusel töötati ühiselt läbi isiklikud väärtused ja nende abiga järjestati Lastekaitse Liidu väärtusi. Pärast teoreetilist osa, diskussioone, individuaalset- ja gruppitööd sõnastati esialgselt Lastekaitse Liidu väärtused. Seminar toimumise kohaks valiti Pedase. Koolitusseminari viis läbi Lastekaitse Liidu tellimisel OÜ In Spe Koolitus.

Protsess jätkus väärtuste sõnastamisega 5.-6. oktoobril lõpuseminaril Kloogaranna Noortelaagris.

### 1.5. Lastekaitse Liidu kodulehe uuendamine

Tegevuse eesmärgiks oli välja töötada uued ja kaasaegsed tehnilised ning sisulised lahendused Lastekaitse Liidu kodulehe eesmärgipärasuse parandamiseks. Uut veebilehte oli võimalik külastada alates 27. aprill 2007. a. Lastekaitse Liidu koduleht hõlmab teavet ning põhjalikku materjali, mis on suunatud eri sihtgruppidele (spetsialist, liikmed, laps ja noor, lapsevanem).

Kodulehel on informatsioon esitatud HTML vormingus järgmiselt:

- info on liigendatud sihtgrupiti
- samasisuline info edastamine mitmele sihtrühmale korraga, infoesitust võimalik muuta vastavalt sihtrühma eripärale
- tekstisisus täpsed viited

Valminud kodulehel on erinevad funktsionaalsused, näiteks uudiskirjade süsteem kodulehel, mis võimaldab registreerunud kasutajatel tellida e-postile automaatselt teavitusi teda huvitavate infomaterjalide lisandumisel kodulehele. Foorum, mille kaudu tagame võimalikult operatiivse tagasiside esitatud küsimustele. Registreerumismooduli kaudu saame rakendada üritustel osaleda soovijate registreerimist läbi interneti. Veebipoe süsteem võimaldab kaupade lisamist virtuaalsesse ostukorvi, raamatukogu andmebaas sisaldab ligi 500 trükise nimetust, kust soovitud informatsiooni on võimalik kiirelt leida. Seega on raamatukogu raamatutest koostatud lihtne andmebaas. Vt. aruanne I Lapse õiguste tagamise edendamine punkt 1.8.

## 2. Koostöö tõhustamine siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil partneritega, kelle kohustus ja/või huvi on panustada lapsesõbralikuma ühiskonna kujundamisse.

### 2.1. Suurendatakse organisatsiooni rolli ja osalust ühiskonnas lapse õiguste paremaks tagamiseks ja lapse õigustega seotud küsimustes probleemkohtade tõstatamisel ning lahendamisel koostöövõrgustike kaudu (siseriiklik-, rahvusvaheline- ja organisatsioonisisene).

Siseriikliku koostöö raames osaleb Lastekaitse Liit oma esindaja kaudu Haigekassa nõukogu töös. Koosolekud on toimunud regulaarselt kord kuus. Lastekaitse Liidu poolsed ettepanekud on esitatud arengukava ja eelarvete küsimustes.

Lastekaitse Liit on osalenud Sotsiaalministeeriumi ettepanekul „Rahvastiku tervise arengukava 2008-2015“ ettevalmistamisel. 13.10.2006 valitsuse korralduse nr 539 alusel alustati arengukava koostamise ettevalmistust, milles vastutavaks ministeeriumiks on Sotsiaalministeerium. Arengukava esitatakse valitsusele heakskiitmiseks 2007. a novembris.

Aasta alguses kinnitasid Lastekaitse Liit ja Rahvastikuministri Büroo oma ühised seisukohad ja tegevused laste ja perede heaolu parandamiseks koostöölepingu kaudu. Koostöö- ja ühiste huvide protokollil vajadus tulenes ühistööst, et anda võrdväärne panus laste ja perede seonduvate küsimuste lahendamiseks ning lahendustele kaasaaitamiseks.

22.-23. jaanuaril korraldati kohtumised Sotsiaalministeeriumi, Õiguskantsleri Büroo ja Tallinna Linna sotsiaalhoolekande osakonna töötajatega informatsiooni kogumiseks lapse õiguste seiremehhanismidest (Eestis koostöö *Save the Children Sweden* Euroopa koostööprogrammi raames). 20. mail esitati koondraport lapse õiguste kaitse seiremehhanismidest EL liikmesmaades. *Save the Children Sweden* ja



Lastekaitse Liidu vahel oli sõlmistud koostöö- ja finantseerimisleping 2007. a laste õiguste kaitse valdkonna tegevuste toetamiseks.

Rahvusvaheline koostöö on seotud eelkõige võrgustikutööga Euroopa regioonis. Lastekaitse Liit osaleb programmis *Separated Children in Europe*, mille eesmärgiks on teabe vahetamine ja kogumine EL raporti koostamiseks vanematest eraldatud laste migratsioonist ja immigratsioonist Euroopas.

Oleme *Eurochild* liige, mis ühendab Euroopa Liidu liikmesmaade laste õiguste ja lastekaitsega tegelevaid vabaühendusi. Koostöö eesmärk on vahetada informatsiooni laste olukorrast ja häid praktikaid, samuti analüüsida riigi poolt võetud kohustuste täitmist.

Osaleme EAPN- i koostöövõrgustikus, mille eesmärgiks on sotsiaalse kaasatuse ja sotsiaalse kaitstuse edendamine ning vaesuse vähendamine Euroopa riikides. Võtame osa *EuroNet* tööst, mille eesmärgiks on Euroopa tasandil sõltuvuste (suits, alkohol, uimastid, mängurlus) alane ennetustegevus. Oktoobris 2007. a võeti Lastekaitse Liit vastu *EURONET* täieõiguslikuks liikmeks. *EURONET* liikmeteks on Euroopa Liidu liikmesmaade laste õiguste edendamisega tegelevad vabaühendused.

Lastekaitse Liidu esindajad osalevad järgmiste organisatsioonide nõukogudes: Noorsoo Uuringute Instituut, Laagrijuhtide nõukogu, Eesti Haigekassa nõukogu, liikumine TORE juhatus, Harku Vangla Nõukogu jne. Organisatsiooni tegevus on dokumenteeritud vanematekogu vahelistes aruannetes faktoloogia põhimõttel. Lastekaitse Liidu esindajad on esinenud 12 korral ettekandega ümarlaudadel, seminaridel ja konverentsidel. Laste õiguste teemadel on avaldatud 9 artiklit ajakirjades, antud 18 intervjuud, osaletud avaliku arvamuse kujundamisel. Lastekaitse Liidu pressiteateid on 2007. a kokku edastatud 42 korral. 7 korral on osaletud ja esinetud ettekannetega rahvusvahelistel kohtumistel ja konverentsidel.

## **2.2. Rahvusvahelise organisatsiooni *Eurochild* koostöövõrgustiku koosolek koos EC bürooga. Riigi ja kohalike omavalitsuste ning organisatsioonide vahelisest koostööst.**

Osaleme rahvusvahelise organisatsiooni *Eurochild* koostöövõrgustikus ja *Eurochild* büroo töös. Põhiteemad on olnud laste heaolu ja vaesust kajastavad indikaatorid ning andmete kogumine sarnaselt EL liikmesriikidest, samuti laste vaesust puudutavate uuringute publitseerimine. NAP strateegia elluviimine. 2008. a tegevuse kavandamine EL liikmesriikide vahel laste vaesuse vastase koostöövõrgustiku raames (liikmeid 22. riigist, kokku 47 täisliiget).

Lastekaitse Liit osales partnerina *Eurochild* aastakonverentsil ja selle ettevalmistuses büroo kaudu. 21.-24. november toimus aastakonverents Maltal, teemaks „Preventing social exclusion of children and young people in Europe: participation and early intervention”. 2006. a on välja töötatud juhendid laste sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks. Lastest on 19% vaesusriskis, elanikkonna vaesusriski näitaja on 16%. Aastakonverentsil tehti ettekanne, milles tutvustati koolieelse ea kasvatus- ja õppesüsteemi Eestis pöörates tähelepanu tööle riskiperede, laste ja eriti lapsevanematega.

## **2.3. Riigikogu istung lastega seotud olulistest küsimustes.**

09. oktoobril toimus ümarlaud riigikogus Lastekaitse Liidu eestvedamisel liikumise „Alkoholivaba lapsepõlve eest” raames teemaks „Kes peavad tänases Eestis valutama südant laste eluterve keskkonna kujundamise eest?” Osalesid erakondade ja organisatsioonide esindajad, kokku 26 inimest.

## **2.4. Rahvusvaheline seminar "Kogemus ja hea praktika lastekaitseliikumise edendamisel".**

5.-6. oktoobril toimus Lastekaitse Liidu liikmesorganisatsioonide ja koostööpartneritega ühine väärtuste seminar. Seminar oli jätk kevadel (21. aprillil 2007 Pedasel) alustatud protsessile. Seminaril osales 26 inimest. Osalesid ka koostööpartnerid Mannerheimi Lastekaitse Liidust, Soomest.

Meie põhiväärtused, mis 5.-6. oktoobri seminaril sõnastati, on:

**Hoolime** lastest, peredest ja üksteisest.

Oleme **avatud** ja positiivsed.

Panustame **rõõmuga** lastekaitseliikumisse.

Valdkonna juht: Alar Tamm

### **Valdkonna koostööpartnerid:**

Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Justiitsministeerium, Rahvastikuministri Büroo, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Avatud Eesti Fond, UNICEF Eesti Rahvuskomitee, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Eesti Noorsootöö Keskus, Save the Children Alliance, Rädda Barnen (Save the Children, Roots), Põhjamaade Ministrite Nõukogu, International Forum for Child Welfare (IFCW), Eurochild, Soome Mannerheimi Lastekaitse Liit, Soome Lastekaitse Keskliit, Pienperheyhdistys ry, Federation of Educative Communities (FICE).

### III PERETÖÖ

#### **Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu**

Lastekaitse Liit väärtustab lapse esmase kasvukeskkonnana perekonda. Lastekaitse Liidu peretöö baseerub perekeskse lähenemisviisi põhimõtetele.

Lastega peredele suunatud sekkumistegevuses on oluline, et valitud sekkumisviis on parim lapsele, perele ning lähtub pere hetkesituatsioonist.

Perekeskne lähenemisviis on protsess, mis kirjeldab mõtlemist ja käitumist lastega peredele suunatud toetavate tegevuste ja teenuste pakkumisel. Perekeskne lähenemisviis on filosoofia, kus perekonnad on tunnustatud oma unikaalsusest, tugevustest ja väärtustest lähtuvalt. Perekonda vaadeldakse süsteemina, kus on peidetud tugevused, millede avastamine ja kasutusele võtmine aitab pere toimetulekut parendada. Perekeskne filosoofia on oma olemuselt erinevate teoreetiliste lähenemiste (integratsioon, seda nii teoreetilise kontseptsiooni kui ka praktilise sekkumise osas.

Võtmekomponendid perekeskse lähenemises:

**Toetav kogukond** (pered saavad informatsiooni, ressursse, toetust, olles seotud kogukonna erinevate institutsioonidega; kogukonnas osalemine aitab tugevdada nii kogukonnas loodud toetavat võrgustikku kui perekonna funktsioneerimist ning tugevad perekonnad kujundavad omakorda tugevad kogukonnad).

**Partnerlusel põhinev abistav suhe** (perekondi toetatakse ja laste arengut soodustatakse abistava ja partnerlusele põhineva suhte kaudu).

Perekeskse lähenemise rõhuasetused:

- Perekonda vaadatakse kui üksteisega seotud inimeste kogumit, kus ühe osa tegutsemine ja /või muutus mõjutab kõiki teisi inimesi. Kui kõige olulisem eesmärk on lapse turvalisus, heaolu ja lapsele perekonna tagamine, siis on sekkumise fookuses kogu perekond.
- Perekonna säilitamine, kui see on võimalik, on lapse jaoks esmatähtis. Kui see ei ole võimalik, siis on oluline säilitada sidemed sugulastega, kogukonnaga.
- Tagada sagedased lapse kohtumised vanemaga ka siis, kui laps on vaja eraldada perekonnast.
- Töötamine perega tugevdavast perspektiivist lähtuvalt. Kindlustada, et teenuste osutamine perele on teadlikult planeeritud selliselt, et perekonnale õpetatakse oskusi iseseisvaks funktsioneerimiseks, ilma formaalse abistava süsteemita.
- Lastel on võimalus kaasa rääkida otsustes, mis puudutavad tema perekonda.

#### **Tegevused**

##### **1. Kujundada avalikkuse väärtushinnanguid pere esiletõstmiseks ühiskonnas.**

###### **1.1. Rahvusvaheline seminar „Näiteid lastega peredele suunatud teenustest” (Šotimaa, Läti partnerid).**

Sihtgrupp: sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, MTÜ-d. Osavõtjaid 48.

Seminari sisu: Tutvustati erinevaid teenuseid, mis on suunatud lastega peredele nende jõustamise eesmärgil.

Seminaril esinesid:

Family Federation of Finland, Keijo Markova (Bringing 'Bay Home)

Barnardos Hopscotch Project Children's Service Manager, Murdo Mathers (erinevad tugiteenused peredele: grupid, sõbrateenus, peretöö, individuaalne töö, koolitus).

The Princess Royall Trust Young Cares Project, Perth & Kinross, Noored Hooldajad (Young Cares), Lorri Millichamp.

Educational Centre for Family and school". Experience in work with parents.

###### **1.2. Rahvusvaheline suvekool (Saksa, Soome)**

Sihtgrupp: sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, Lastekaitse Liidu liikmesorganisatsioonid, koostööpartnerid.

Suvekool toimus 26.- 28. juunil. Suvekoolist võttis osa 67 inimest.

Suvekooli pealkiri: "Mäng on lõbus ka täiskasvanuna ..."

Mängimine värvustega, kujunditega, vormidega, sümbolitega, kasutades erinevaid visuaalse kunsti materjale ja/või mängimine muusikainstrumentidel on meelelahutuslik, lõõgastav, positiivseid emotsioone kogeda võimaldav (teraapiline/tervendav) tegevus, kus sisalduvad ka arendavad (enese tundma õppimine, oma sisemaailmaga tutvumine) ja sotsiaalsed (erinevate suhete uurimine, oma suhtlemismustri uurimine) aspektid.

Töötoad suvekoolis: „Mis on kunstiteraapia? Kunstiteraapia lastele, noortele, täiskasvanutele” (Marie-Luise Geiss, Saksamaa); „Mis on töö voolimissaviga?” (Anna-Dorothea Brockmann, Saksamaa); „Mis on muusikateraapia?” (Alice Pehk); „Manipuleerimine ja mõjutamine suhetes”; „Maskid minu elus” (Merike Mitt, Margo Mitt).

Suvekoolis toimus diskussioon: "Miks on Eestile vaja kodanike initsiatiivile põhinevat lastekaitse liikumist ja kes ning mida peaks tegema, et seda liikumist käima lükata ka nendes piirkondades, kus see praegu ei toimi?".

### **1.3. Seminarid "Hea praktika näited lastega perede toetamisel"(4 tk). Sihtgrupp: spetsialistid, MTÜ-d.**

#### **1.3.1. Seminar "Pere ja lapse toetamine, kui peres on käsil lahutus" 02.03.2007.**

Seminari sihtgrupp: sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, sotsiaalpedagoogid, tugiisiku teenuse osutajad.

Seminari sisu: „Mis toimub lapsevanemaga, kui kooselu lõpetatakse?” Pille Isat

„Mida kogeb laps, kui tema vanemad kolivad lahku” Anni Vaher

„Kohtunike kogemused lahutavate, lahku kolivate vanematega?” Tiia Mõtsnik

„Lepitusteenuse võimalused” Anneli Liivamägi.

„Pereteraapia võimalused” Kersti Kask

„Lahutajate seminar - koolitus” Sirje Grossmann-Loot

Osavõtjate arv 70 inimest.

#### **1.3.2. Seminar-konverents "Peretöö ja võrgustikutöö peredega, kus on alkoholiprobleem" 10.05.2007.**

Konverentsi eesmärgiks oli anda ülevaade alkoholiprobleemide mõjust ja tagajärgedest lastele, noortele, peredele. Osavõtjaid oli 89, neist 30 olid gümnaasiumi õpilased.

Seminar- konverentsi kava:

Konverentsi moderaator Jaano Räsä, Kuriteoennetuse Sihtasutus, juhataja.

Alkoholipoliitika dilemmad. Andrus Lipand, Sotsiaalministeerium, rahvatervise osakond, peaspetsialist.

Alkoholitarvitamise algus ja piirangute mõju. Taavi Lai, Tartu Ülikool, tervishoiuinstituut.

Noorte käitumine ühiskonna peeglina. Ly Kallas, Põhja Politseiprefektuuri teenistusosakonna komissar.

Laste ja noorte alkoholi tarvitamine, kuritarvitamine, sõltuvus. Elen Kihl, kliiniline psühholoog. Psühhiaatria ja Psühhoterapia Keskus Sensus.

Lastekaitse Liidu teatrigrupp "MEIE" esitab foorumetenduse "Meie näeme sellist pilti ..."

Liikumise "Alkoholivaba lapsepõlve eest" pressikonverents Õpetajate Maja III korruse saalis.

Kooli mõjud lapse tervisekäitumisele, kooli roll lapse ja pere toetamisel. Margit Tamm, MSc, koolipsühholoog, psühhoterapeut Psühhiaatria ja Psühhoterapia Keskus Sensus.

Miks noored tarvitavad alkoholi?. Tallinna Järveotsa Gümnaasiumi õpilased ja Kaur Kõtsi, Lastekaitse Liidu projekti "Kaasa mind" juht.

Mida kogeb laps, kui tema peres on alkoholisõltlane. Piret Visnapuu, SA Tallinna Lastehaigla, psühhiaatriateenistuse psühhiaater, psühhoterapeut.

Laste alkoholiprobleemide seosed teiste psüühikahäiretega. Laste alkoholiprobleemide ravi. Anne Kleinberg, SA Tallinna Lastehaigla psühhiaatriateenistuse juht.

Positiivse muutuse ülesehitamine. Kalle Laane, sotsiaalterapeut, Eesti Sõltuvushaigete Rehabilitatsiooni Ühing

Konverentsi ettekandeid kommenteeris noorte ümarlauad koos psühholoog-psühhiaater Ellu Eigiga.

#### **1.3.3. Seminar-motivatsioonipäev professionaalsetele pere tugiisikutele ja sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatele. Osavõtjate arv 30 inimest (koolitatud tugiisikud, omavalitsuste sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, maavalitsuste lastekaitse- peaspetsialistid).**

Seminar- motivatsioonipäeva eesmärk:

tugiisikute töömotivatsiooni säilitamine

lastekaitsetöötajate ja pere tugiisikute koostöö tõhustamine

teenuse osutamisel ilmnevate kitsaskohtade reflekteerimine

Seminari sisu:

Rühmatöö nr 1. Tugiisiku teenuse käivitamisel ja osutamisel ilmnenu kitsaskohad. NB! Kaks tööühma (lastekaitsetöötajad/ tugiisikud). Tööühmade kokkuvõte.

Sõltuvusprobleemidega lapsevanemad - kas ja kuidas saab selliseid lapsevanemaid tugiisik juhendada, suunata. Jaanus Mumma, SA Wismari Haigla.

Kogemuste vahetamine (maakondade sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, pere tugiisikud). Kokkuvõte (Mida kuulsime, mida teada saime?).

Kuidas juhendada, õpetada, innustada vaimupuudega lapsevanemaid. Linda Luhse, psühholoog, Vaime Tervise Keskus Singel.

### **1.4. Projekt "Kasvame koos" II. Teismeliseiga.**

Sihtgrupp: lapsevanemad, teismelised, spetsialistid.

Lastekaitse Liit korraldas konkursi telesaate „Teismeliste maailm” tootmiseks.

Konkursile esitatud pakkumistest valis konkursikomisjon välja OÜ Icoon pakumise 7-osalise dokumentaalse sarja „Teismeliste maailm” tootmiseks.

Sarja tootmise ajakava: mai-juuni 2007 ettevalmistav töö. Teismeliste rühmade väljaselgitamine, töö planeerimine psühhodraama juhendajatega, kohtumised lastega, edasise töö planeerimine. August-oktoober 2007 juhendajate töö lasterühmadega. Võtteperioodid. November-detsember 2007 – järeltöötlus. Saadete valmimine jaanuar 2008 (esitlus rahastajatele ja läbirääkimised potentsiaalse telekanaliga, kes sarja näitama hakkab). Eelistatav on ETV.

#### **Saatesarja eesmärk:**

Luaa dokumentalistika vahenditega üldistus Eesti teismeliste elust ja mõttemaailmast, sh nii universaalsetest probleemidest (mis johtuvad teismelise iseärasustest ja on omased kõikidesse sotsiaalsesse rühmadesse kuuluvatele lastele), kui nendest, mida võib pidada olemuslikuks teatud sotsiaalsesse gruppi kuuluvatele teismelistele.

Aidata laste ning professionaalsete psühhodraama juhendajate vahelises koostöös esitatud lugude abil esilekerkinud probleeme teadvustada, üldistada, enam ühiskondlikku teadvusse tuua ja neile lahendusi otsida.

#### **1.5. Heategevusprojekt 2007. Sihtgrupp: hoolduspered, hooldusperedes kasvavad lapsed.**

Heategevuskontsert „Märka Last” toimus 20. oktoobril, Tartus, Vanemuise kontserdimajas. Kontserdi kava: Kavas: S. Prokofjev Klassikaline sümfonia. S. Prokofjev Klaverikontsert nr 4 (vasakule käele). F. Chopin Variatsioonid Mozarti teemale. W. A. Mozart'i Ave verum ja Laudate Dominum. Solist Ralf Taal (klaver). Tartu Poistekoor. Tallinna Kammerorkester. Kontserdi dirigeeris ülemaailmselt tunnustatud dirigent, UNICEF-i Hea Tahte Saadik Eri Klas.

#### **Kontserdi kontseptsioon ja kontserdi tulu jaotamine:**

Tänavu suunati kontserdi tulu Lastekaitse Liidu fondi kaudu hooldusperedes ja tavaperedes kasvavate laste ande toetamiseks (vaata fondi tutvustust järgmisel lehel). Fondist saavad stipendiumi taotleda need pered, kus vanematel ja/või lapse hooldajal ei ole võimalik tagada andekale lapsele huviharidust (sh osta kvaliteetseid muusikainstrumente, spordivariustust vms).

Heategevuskontserdi korraldamisel oli Lastekaitse Liidu koostööpartneriks Tallinna Filharmoonia, kes jagas ideed, et igale lapsele peab olema tagatud võimalus oma ande arendamiseks.

#### **2. Juhtida avalikkuse tähelepanu pere- ja lastekaitsepoliitika kitsaskohadele lähtuvalt laste ja perede vajadustest.**

##### **Lastekaitse Liit algatas liikumise „Alkoholivaba lapsepõlve eest”.**

Liikumise eesmärgiks on panustada laste ja noorte arengut toetava keskkonna kujundamisse. Arengut toetava keskkonna all mõtleb Lastekaitse Liit sotsiaalpoliitilist, psühhosotsiaalset ja sotsiaalmajanduslikku keskkonda, mis aitab lastel ja noortel kujundada eluterveid hoiakuid, väärtushinnanguid ning käitumist tervise suhtes.

Liikumise poolt on fookusesse võetud laste (ja noorte) alkoholi tarvitamine ja teiste terviserisikikäitumiste ennetamine.

Liikumisega on liitunud: MTÜ Kodanikujulgus, MTÜ Caritas Eesti, Kuriteoennetuse Sihtasutus, MTÜ Alkoholivaba Eesti, MTÜ Kodukant Tartumaa, Noorteühing Eesti 4H, Eesti Vanavanemate Ühing, Eesti Punane Rist Pärnumaa Selts, Kaitseliidu eriorganisatsioonid Noored Kotkad ja Kodutütred, Eesti Õpetajate Liit, Eesti Lastevanemate Liit.

Liikumise tegevusse on kaasatud: Eesti Noorsootöö Keskus, Tervise Arengu Instituut.

Liikumine *Alkoholivaba lapsepõlve eest* tegi kodanikualgatuse korras üleskutse ühendustele ja otsuste tegemise erinevatel tasanditel tegusatele kodanikele:

Kuulutada 1. oktoobri ALKOHOLIVABAKS PÄEVAKS ja hoida seda traditsiooni elus ka kõikidel järgnevatel aastatel!

##### **09.10. toimus liikumise eestvedamisel Riigikogus ümarlaud:**

„Kes peavad tänases Eestis valutama südant laste eluterve keskkonna kujundamise eest?”

Peretöö valdkonna tegevuste raames: arenduspäevade, koolituste, seminaride, konverentsidega koguvad peretöö valdkonnas tegevad inimesed pidevalt informatsiooni, mis on seotud lastega perede heaolu tagamisega.

Täna on väga selgelt näha järgmised kitsaskohad, millele Lastekaitse Liit edasise tegevuse käigus püüab erinevate partneritega koostöös tähelepanu pöörata:

- ennetavate tegevuste, teenuste (pere tugiisik, lepitusteenus, rehabilitatsiooniteenused, alaealiste komisjonide poolt pakutavad teenused) vähesus laste ja perede toetamisel
- rehabilitatsiooniteenuse kättesaadavus AINULT alaealiste komisjoni kaudu suunatud lastele, noortele ja puuetega lastele
- alaealiste komisjonide töö tõhusus ennetavate meetmete *versus* karistuste ja sildistamise rakendamisel
- juhtumipõhises lastekaitsetöös vähene koostöö lapse perekonna ja/või laiendatud perekonnaga (NB! Kuidas integreerida lastekaitseüsteemi perekonna võrgustikukohtumised, kus last, noort peret kaasatakse kui eksperte ja koostööpartnereid)

- lastekaitsetöötajate ametikohtade puudumine KOV-des; KOV-de suhtumise edendamine lastekaitseüsteemi(de) parendamiseks
- vähene haridusasutuste osalemine last toetavate võrgustike kujundamisel ehk KOOLI JA KODU VÄHENE koostöö

### **3. Pakkuda välja ja viia ellu uusi algatusi laste ja perede toetamiseks. Rõhuasetus on lapse ja lapsevanema vastastikuse mõju tugevdamisel kasvatusprotsessides ja lapsevanema kasvatuspraktiliste oskuste parendamisel (tegevused, teenused, meetodikad).**

**3.1. Projekt "Kooli ja lapsevanema koostöö lapse positiivse käitumise toetajana".** Sihtgrupp: kohalikud omavalitsused koos haridusasutustega, MTÜ-d.

**Projektikonkursi eesmärk:** aidata kaasa tegevuste ja teenuste käivitamisele, mis toetavad lapsevanemate ja spetsialistide koostöövõrgustike kujundamist laste positiivse käitumise toetamiseks.

Projektiga pakkus Lastekaitse Liit võimalust (LL finantsressurss ja meetodikad) käivitada paikkondades pärastlõunased lasterühmad ja koolieelikute kooliks ettevalmistuse suveprogrammid.

Kooliks ettevalmistuse suveprogramme soovisid meiega koostöös käivitada: Hiiumaa Lastekaitse Ühing, Harku Valla Lastekaitse Ühing, Sõmeru Vallavalitsus, Keeni Põhikool, Türi Lastekaitse Ühing, MTÜ Päikesekillu Perekeskus. Kaasatavate laste arv 160. Kõik taotlused rahuldati.

Pärastlõunaste lasterühmade osas soovis projektiga liituda: Paikuse Vallavalitsus, Vara Vallavalitsus, Harku Valla Lastekaitse Ühing, MTÜ Päikesekillu Perekeskus; MTÜ Le-Lu-La Tartu linnast. Lepingud sõlmiti: Paikuse Vallavalitsus, Vara Vallavalitsus.

NB! Oluline tingimus projektiga liitumisel oli, et liitujad tagavad algatuste jätkusuutlikkuse kohalikul tasandil koostöös KOV-dega. Pärastlõunastesse lasterühmadesse kaasatavate laste arv 134.

#### **Kooliks ettevalmistuse suveprogrammi sisaldanud projektide ülevaade.**

*Projekti nimi: "Hurraa kooli!"*

*Esitaja:* Sõmeru Vallavalitsus

*Sihtgrupid ja huvigrupid:* Sõmeru valla lasteaed "Pääsusilm", Sõmeru maja ja Uhtna maja koolieelsete rühmade lapsed (43 last), 25 lapsevanemat ja kooliõpetajad.

*Läbiviidud tegevused:* Toimus 3-päevane laager, kus viimasel päeval liitusid ka lapsevanemad.

*Projekti nimi: "Terve ja tugev koolieelik"*

*Esitaja:* MTÜ Hiiumaa Lastekaitse Ühing

*Sihtgrupid ja huvigrupid:* koolieelikud, lapsevanemad, õpetaja-klassijuhataja, sotsiaalpedagoog, kasvatajad.

*Läbiviidud tegevused:* Juunis kohtusid lapsevanemad õpetajaga ja õpetaja osales laste koolisaatmispeel.

12. augustil toimus õppepäev lapsevanematele, kus lapsevanematega kohtusid sotsiaalpedagoog ja koolipsühholoog.

12.-13. august viidi läbi lasteprogramm (matk loodusraja, Otsi Otti õppepäev).

*Projekti nimi: "Terve ja aktiivne koolieelik"*

*Esitaja:* MTÜ Hiiumaa Lastekaitse Ühing

*Sihtgrupid ja huvigrupid:* Kooliteed alustavad lapsed, lapsevanemad, õppealajuhataja/sotsiaalpedagoog, klassijuhatajad, kasvatajad/õpetajad.

*Läbiviidud tegevused:* Psühholoog Lia Gramakovski viis kolmel õhtul vanematele ja lastele läbi tegevused ja situatsioonimängud (osales 18 vanemat koos lastega, kokku 36 inimest).

11. augustil toimus loovtegevuste päev "Tule mängima" lastele ja lapsevanematele. Vahetult enne kooli kohtusid lapsevanemad kooli sotsiaalpedagoogi ja laste klassijuhatajatega.

*Projekti nimi: "Kooliks ettevalmistus"*

*Esitaja:* Türi Lastekaitse Ühing

*Sihtgrupid ja huvigrupid:* Otsene sihtrühm on sügisel kooliteed alustavad 7-aastased lapsed ja nende vanemad; kooliks ettevalmistusest kõrvale jäänud või ebapiisava kooliettevalmistusega perede lapsed. Rühma suurus kuni 30 last. Kaudne sihtrühm: lasteaiaõpetajad, esimese klassi õpetajad.

*Läbiviidud tegevused:*

1. Teabepäev lasteaedades projektist "Kooliks ettevalmistus", mille üks osa on teenus „*terve ja aktiivne koolieelik*".

2. Seminar lapsevanematele "Sotsiaalsed oskused koolivalmiduse kontekstis. Kuidas valmistada last ette suvelaagriks".

3. 7-aastaste laste suvine kooliks ettevalmistuse laager 21.-26. august Sinisalu matkakodus. 4. töötuba lastevanematele ja õpetajatele, "Lapsevanema ja kooli koostöö" oktoobris.

*Projekti nimi: "Koostöö kogukonnas lapse positiivse käitumise toetamiseks"*

*Esitaja:* MTÜ Päikesekillu Perekeskus

Alar Tamm

Lastekaitse Liidu juhataja

*Sihtgrupid ja huvigrupid:* kooliteed alustavad lapsed ja nende vanemad, kooliettevalmistusest kõrvalejäänud või ebapiisava ettevalmistusega lapsed ja nende pered, 1-3 klassi õpilased ja nende pered.  
*Läbiviidud tegevused:* Toimus infopäev lapsevanematele, lastele väljasõit Pokumaale, Otsi Otti programmi raames õppisid lapsed mitmeid igapäevaelus vajaminevaid oskusi, viimane päev toimus koos lapsevanematega ja õpetajatega. Koolieelikute suveprogrammist võttis osa 21 peret ja 2 õpetajat.

**Projekti nimi: "Koolieelikute suveprogramm"**

*Esitaja:* Keeni Põhikool

*Sihtgrupid ja huvigrupid:* 1. oktoobriks 7-aastaseks saavad lapsed ja nende vanemad.

Sangaste Vallavalitsus, Keeni PK õpetajad, Sangaste Lasteaed, MTÜ T.O.R.E

*Läbiviidud tegevused:* 2-päevane laager 14.-15. augustil.

### **3.1.1 Voldik "Kool-kodu koostöö"**

**3.1.2 Seminar - 19.10.-** koostööpartnerid presenteerisid projekti tegevusi ja töid välja kitsaskohad, mis esinesid kavandatud tegevuste elluviimisel (raske oli kaasata pedagooge ja lapsevanemaid koolieelikute laagri ettevalmistamisse ja läbiviimisesse; lapsevanemad märkisid, et kontakt lapse tulevase õpetajaga jäi väheseks)

## **3.2 Pere tugisiku teenuse propageerimine ja käivitamine koostöös kohalike omavalitsustega.**

### **3.2.1. Koostööprojekt SOS Lasteküla Eesti Ühinguuga Pärnu maakonnas ja Keila vallas.**

#### **3.2.1.1. Pere tugisikute koolitus, supervisioon.**

LL ja SOS Lasteküla Eesti Ühingu koostööprojekti raames käivitati pere professionaalsete tugisikute koolitused Harju ja Ida- Viru maakonnas (osalejaid 10 inimest) ja Pärnu maakonnas (21 inimest). Mõlemas maakonnas on toimunud koolitusi 80 ak/t tunni ulatuses. Projektiga liitunud KOV-dega (Harjumaalt ja Ida-Viru maakonnast: Illuka vald, Toila vald, Mäetaguse vald, Keila vald; Pärnumaalt 6 KOV- i: Tahkuranna vald, Sauga vald, Häädemeeste vald, Pärnu linn, Lavassaare vald, Surju vald) on sõlminud koostöölepingud.

Pere professionaalse tugisiku koolituse läbimise tunnistused väljastati **31 inimesele**.

**Pere tugisiku teenuse osutamise rahastamine:** Teenuse osutamise rahastamine toimus septembri- detsember 2007.

Peresid, kellega koolitatud tugisikud töötavad on:

Ida-Viru maakond: 8 pere, 17 last

Harju maakond: 1 pere, 3 last

Pärnu maakond: 14 pere, 55 last

#### **3.2.2. Pere tugisiku teenuse käivitamine Viljandi maakonnas.**

Ettevalmistustöödega alustati Viljandi maakonnas jaanuaris, veebruaris: saadeti koostööpakkumist tutvustav kiri kohalikele omavalitsustele. Infopäev pere tugisiku teenuse käivitamisest huvitatud omavalitsuste sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatele toimus 29.05. Infopäeval osales 22 inimest (sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, pere tugisiku teenuse osutamisest huvitatud inimesed).

#### **Infopäeva sisu:**

Koostööst Lastekaitse Liiduga pere tugisiku teenuse käivitamisel oli huvitatud 5 omavalitsust (Mõisaküla Linnavalitsus, Viiratsi vald, Pärsti vald, Karksi vald, Viljandi linn) Viljandi maakonnas.

Koolitusel osales pidevalt **17 inimest (sh ka lastekaitsetöötajad)**. Koolitusega alustatakse augustist.

Septembrist alustasid potentsiaalsed tugisikud koostöös KOV sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatega peretööd (esialgu) ühe perega. Peretööd rahastas septembrist-detsembrini Lastekaitse Liit.

Pere professionaalse tugisiku koolituse läbimise tunnistuse sai 12 inimest, üks koolitusest osavõtja sai tõendi, sest koolituspäevadelt puudumised ületasid lubatud piiri ja kohalike omavalitsuste sotsiaal- ja/või lastekaitsetöötajad (4 inimest) said tõendi, mis tõendab koolituse läbimist.

#### **3.2.2.1. Pere tugisiku teenuse osutamise toetamine Lääne-Viru maakonnas.**

Arenduspäev Lääne-Viru maakonnas toimus 11.06.

Arenduspäeval osalesid sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad Vihula vallast, Väike- Maarja vallast, Haljala vallast, Sõmeru Vallast, Kunda linnast, Rakvere linnast, Laekvere vallast, Kardina vallast, Tamsalu vallast. Samuti osales arenduspäeval Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu tegevusjuht Jaan Lõõnik.

Arenduspäeval otsustati ühiselt korraldada "diskussioonipäev" maakonna omavalitsuste juhtidele ja volikogude ning volikogude sotsiaalkomisjonide liikmetele. Diskussioonipäeva/arenduspäeva (II) „Sotsiaalne kapital, sidusus ja hoolimine kogukonnas - lastega perede heaolu tagamise märksõnad" korraldas Lastekaitse Liit koostöös Lääne-Viru Omavalitsuste Liiduga.

Päevakava:

Omavalitsuste sotsiaalpoliitika eesmärk ja nende eesmärkide nimel tegutsemine.

Sotsiaalne kapital kogukonnas, kuidas kasvatada sotsiaalselt kapitali kogukonnas.

Sotsiaalteenuste arendamine maakonnas, standardid teenustele.

Kuidas saab LL aidata kaasa perekesksete ja jõustatud kogukondade kujundamisele.

Osavõtjaid oli 28.

**19.12.** - toimus **Infopäev** maakonna sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatele, kus Maavalitsuse lastekaitse peaspetsialist Helbe Jaanimägi veelkord tutvustas pere professionaalsete tugiisikute koolituskava ja kaardistas KOV-d, kes soovivad saata inimesi koolitusele, et käivitada pere tugiisiku teenuse osutamine. Algselt oli plaanitud oktoobrist 2007 alustada pere professionaalsete tugiisikute koolitusega, kuid, et koolituse rahastajateks on KOV-d ja Omavalitsuste Liit, siis alustatakse koolitusega 2008. a jaanuaris-veebruaries.

#### **4. Peretöö arendamine. Propageerida perekesksest lähenemisviisi lastekaitsetöös ja lastega peredele suunatud teenuste väljatöötamisel ja osutamisel.**

**4.1. Koolitusprojekt "Perekeskse töö põhimõtted ja praktiline peretöö II".** Sihtgrupp: sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, pere tugiisikud, koolide sotsiaaltöötajad.

##### **4.1.1. Koolitus "Perekeskse töö põhimõtted ja praktiline peretöö" 168 h.**

Koolitusgrupp kevadel ei täitunud. Koolitus reklaamiti uuesti välja sügisel. Kevadel väljakuulutatud koolitusele ei õnnestunud gruppide komplekteerida. Et koolitusele "Perelepituse. Perekonna võrgustikukohtumised" oli soovijaid hetkel "joone all" 12, otsustati (kooskõlastatud ka SM hoolekandeosakonnaga), et alustatakse sügisel veel teise koolitusega "Perelepituse. Perekonna võrgustikukohtumised".

NB! Tallinna Sotsiaal- ja tervishoiuamet ostis käsunduslepinguga Lastekaitse Liidult koolitustsükli professionaalsete tugiisikute koolitamiseks. Koolituse maht: 80 ak/tundi loenguid ja 40 ak/tundi iseseisvat tööd. Koolituse läbimise tunnistuse sai 10 inimest.

##### **4.1.2. Koolitus "Perelepitamine, perekonnavõrgustiku kohtumised" 120h, koolitusluba nr 4415 HTM**

**Koolituse eesmärk:** anda sihtgrupile teoreetilised teadmised ja praktilised perelepituse ning perekonna võrgustikukohtumiste läbiviimiseks.

Koolituse sihtgrupp (I koolitusgrupp) 20 sotsiaal- ja lastekaitsevaldkonna spetsialisti.

Koolituse sihtgrupp (II koolitusgrupp) 15 sotsiaal- ja lastekaitsevaldkonna spetsialisti.

#### **4.2. Peretöö metoodika täiendamine. Sihtgrupp: praktilise peretöoga tegelejad, peretöö edendajad.**

**4.2.1. Pere tugiisiku teenuse metoodika** (täiendamine sügis-talv 2007).

**4.2.2. Peretöö instrumentide mapp** (täiendamine sügis-talv 2007). Instrumentide mappi on lisatud uusi töölehti. Kõik peretöös kasutatavad instrumendid on tõlgitud ka vene keelde.

##### **4.2.3. Lepitusteenuse voldik.**

Voldiku koostamiseks kavandatud esimene töökoosolek toimus 06.06.2007. Töögrupp voldiku koostamisel oli: Marika Ratnik, Anneli Liivamägi, Malle Hallimäe, Merle Leopard. Voldik-buklett valmis detsembris 2007.

Materjali tutvustus saadetakse 2008 alguses sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatele ja neil on võimalus seda väga soodsa hinnaga tellida.

Ümarlaud perelepituse teenuse kättesaadavusest toimus 17. septembril, algusega 14.00 Justitsministeeriumis, I korruse suures saalis nr 124.

Lepitusteenuse kättesaadavuse teematika tõstatamine oli tingitud:

- Vajadusest tagada lapsele vanemate lahku mineku korral just lapse vajadustele vastav emotsionaalne ja füüsiline kasvukeskkond (Näiteks: Lastekaitse Liitu tuleb kuus keskmiselt 10 pöördumist lapsevanemate poolt ja üle poolte nendest on seotud küsimustega, mis puudutavad vanemate omavahelisi vaidlusi lahkumise ja lahus elamise korral ja vanemate lastega suhtlemist.)
- Hetkeseisust, et Eestis ei ole lepitusteenus valdavalt kättesaadav (spetsialistide vähesus, kokkuleppe puudumine selles osas, milline institutsioon nimetatud teenust peaks osutama, kes ja kuidas peaks nimetatud teenust vajavaid inimesi teenusele suunama).

##### **4.2.4. Infovoldikud lapsevanematele:**

"Mina olen 7-aastane ja lähen kooli"

Vanemlikud oskused (voldik vene keeles)

Valdkonna juht: Marika Ratnik, assistent Kristin Kurtna

##### **Koostööpartnerid:**

Valdkonna tegevuste raames on Lastekaitse Liidu koostööpartneriteks:

Sotsiaalministeerium, SOS Lasteküla Eesti Ühing, Tallinna Sotsiaal- ja tervishoiuamet, Haridus- ja teadusministeerium, Rahvastikuministri Büroo, Kirjastus Pilgrim, MTÜ Moreno Keskus, Viljandi Maavalitsus, Lääne-Viru Maavalitsus, Lääne-Viru Omavalitsuste Liit, Viljandimaa Lastekaitse Klubi, MTÜ, Päikesekillu Perekeskus, Tapa Lastekaitse Ühing, Põlvamaa Lastekaitse Ühing, Türi Lastekaitse Ühing

# PROJEKTIPÕHISED TEGEVUSED

## I Projekt „Ei vägivallale”

### Tegevused

#### 1. Koolivägivalla ja - kiusamise ennetamiseks laste osaluse ja motivatsiooni tõstmine

##### 1.1. Sotsiaalteatri meetodika koolitus õpilastele.

21.-23.09. Sotsiaalteatri meetodika VI koolitus noortele (foorumteater 6 – Jokkeri töö, kasutamiseks kooli keskkonnas) Kloogaranna Noortelaagris teatrigrupp MEIE noortele. P. Soosaar (LL) ja Mari-Liis Velberg, Mihkel Roolaid (VAT Teatri Foorumgrupp).

*Sotsiaalteatritrupi „Meie” esinemised:*

09.02. esinemine LL teabepäeval Rahvusraamatukogus – LL liikmetele.

13.02. Arte Gümnaasium, 2 etendust (5.-6. klassid – 80 õpilast ja 7.-8. klassid 90 õpilast).

12.03. Kallavere Keskkool, 2 etendust (10. ja 12. klass – 20 õpilast ja 11. klass – 20 õpilast).

23.03. Taheva Noortekeskus (13.-17. aastased – 20 noort) ja Kambja vald, Ökoskautide talvapäevad (10.-18. aastased – 20 noort).

02.04. Haimre Põhikool (6.-9. klass + õpetajad – 40 inimest).

25.04. Maidla Põhikool, 2 esinemist (5.-7. klass – 30 õpilast ja 8.-9. klass – 50 õpilast + õpetajad); Kaagvere Erikool (30 õpilast).

06.05. Järveotsa Gümnaasium (10. klass – 30 õpilast), filmiti saate jaoks „Süžeed nägudes” (Orcent tv).

10.05. esinemine LL konverentsil „Laps, pere, alkohol”.

15.05. esinemine Teatrilaboris sotsiaalteatri grupi „Meie” noorte perekonnaliikmetele, õpetajatele ja sõpradele (30 inimest).

##### 1.2. Sotsiaalteatri juhendajate koolitus.

Toimus 2 kahepäevast koolitus õpetajatele, juhendajatele:

25.-30. juuni Kloogaranna Noortelaagris (15 inimest). Foorumteater I. Koolitajad: Mariliis Velberg, Kadi Jaanisoo (VAT Teatri Foorumgrupp)

2.-4. november Kloogaranna Noortelaagris (17 inimest). Foorumteater II edasijõudnutele. Koolitajad: Piret Soosaar (LL) ja Kadi Jaanisoo (VAT Teatri Foorumgrupp)

##### 1.3. Laste ja juhendajate ühine vabariiklik avatud suvekool.

25.-30.06. sotsiaalteatri meetodika suvekool Kloogaranna Noortelaagris. Suvetikoolis keskenduti sotsiaalteatri meetodika tehnikale ning sotsiaalsete oskuste õppimisele. Suvetikoolist võttis osa 65 noort ja juhendajat üle Eesti ja 11 koolitajat ning laagrikorraldajat. Suvetikoolis osalesid õpilased ja juhendajad Kunda Ühisgümnaasiumist, Valga Vene Gümnaasiumist, Tabasalu Ühisgümnaasiumist, Järveotsa Gümnaasiumist, Tallinna 21. Keskkoolist, Nõmme Gümnaasiumist, Virtsu Põhikoolist, Pelgulinna Gümnaasiumist, Viimsi Keskkoolist, Peetri Põhikoolist, Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist.

##### 1.4. Sotsiaalteatri meetodikat tutvustavad seminarid piirkondades (4), õpetajad.

21.05. Sotsiaalteatri (foorumteatri) meetodika tutvustus ja esinemine seminaril „Kiusamiskäitumine sekkumine ja ennetamine“ Pärnus.

08.06. „Ei vägivallale“ seminar Hiiumaal: sotsiaalteatri meetodika tutvustamine ja töötuba Kärkla Keskkooli õpilastele ja juhendajatele sh noorsoopolitsei, lastekaitsetöötaja jt.

14.08. Fotonäituse „Meie saame hakkama vägivallata“ avamine Ülemiste keskkuses, esines Sotsiaalteatri trupp „MEIE” (M. Lage, P. Soosaar)

13.09. Sotsiaalteatri trupi „MEIE“ esinemine infomessil Novata (P. Soosaar)

14.09. Sotsiaalteatri meetodika tutvustamine - LL sotsiaalteatritrupi „Meie“ esinemine tervisepäeval Tammsaare pargis (P. Soosaar)

27.09. Sotsiaalteatri meetodika tutvustamine ja teatrigrupp „MEIE” esinemine konverentsil „Pere ja alkohol” Kuressaares (LL teatrigrupp „MEIE”)

09.10. Teatrigrupp „MEIE” esines foorumlooga „Alkoholivaba lapsepõlve eest” liikumise

Ümarlaua Riigikogus (LL teatrigrupp „MEIE”)

Teatrigrupp „Meie” esinemine Ristiku Põhikoolis (Teatrigrupp MEIE ja P. Soosaar)

##### Sotsiaalteatri meetodika arendustegevus:

26.-29.03. Gill Dowsetti (Theatre Forum Cymre) assisteerimine Viljandi Kultuurikolledžis - P. Soosaar.

28.05-03.06. Milaanos rahvusvahelise võrgustiku „Drums for Peace” koostamine projekti „Other Ways of Learning” uurimismaterjalide väljatöötamiseks.

## 2. Ühise Mure meetodi (ÜMm) kui koolikiusamise sekkumismeetodi rakendamine ja laiendamine kiusamise vähendamiseks koolides

### 2.1. Ühise Mure meetodi (ÜMm-i) koolitustsükli koostamine (moodulid, koolituskava)

Koolituskava meeskond: Auli Andersalu-Targo, Merit Lage, Mari-Liis Keskaik; konsultant Anatol Pikas. Koolituskavaga on katsetatud Kuressaare Põhikooli ja Pääsküla Gümnaasiumi koolimeeskondi.

Alar Tamm

24

Lastekaitse Liidu juhataja



## **2.2. Koolitused koolimeeskondadele**

19.03.-21.03. ÜMm-i koolitus Kuressaare Põhikoolis, osales 10 õpetajat.

22.03.-23.03. ÜMm-i koolitus Pääsküla Gümnaasiumis, osales 9 õpetajat.

Mõlemad koolitused viis läbi meetodi autor Anatol Pikas, assisteeris M. Lage. Tagasiside Kuressaare Põhikoolist oli positiivne, ÜMm-i on kasutatud juhtumite lahendamiseks. 20. juunil toimus Kuressaare Põhikoolis kiusamisvastase meeskonna kovisoon, kus analüüsiti juhtumeid ja tehti kokkuvõtteid tööst meetodiga. Osales 10 õpetajat, juhendas Kuressaare Põhikooli koolipsühholoog Janika Kersten.

21.09.-22.09. ÜMm-i koolitus Kuusalu Keskkoolis, osales 16 liikeline koolimeeskond, koolitaja A. Pikas, M. Lage.

Tellitud koolitused:

28.09.-29.09. ÜMm-i koolitus noortele ühingu T.O.R.E. sügiskoolis Kloogaranna Noortelaagris, osales 17 tugiõpilaste juhendajat (huvijuhti, koolipsühholoogi, õpetajat). Koolitaja – A. Andersalu-Targo

29.10.-30.10. ÜMm-i koolitus Kaarma Koolis, osales 12 õpetajat. Koolitaja M. Lage, <http://www.omasaar.ee/index.php?content=artiklid&sub=1&artid=4291&term=merit%20lage>

29.10.-30.10. ÜMm-i koolitus Põltsamaa Ühisgümnaasiumis, osales 14 õpetajat. Koolitaja A. Andersalu-Targo.

Kokku osalesid 2007. aastal Ühise Mure meetodi koolitustel 78 õpetajat, viie kooli meeskonnad (igasse koolimeeskonda oli kaasatud ka kooli juhtkond, tavaliselt õppealajuhataja(d)) ja tugiõpilasliikumise juhendajad).

## **2.3. Seminarid meetodi autori osalemisega**

Anatol Pikas viis läbi ja viibis koolituste juures kolmel korral : Pääsküla Gümnaasiumis, Kuressaare Põhikoolis ja Kuusalu Keskkoolis. Kõikidel kordadel toimus peale koolituse koolitajate nõustamine ja supervisioon.

13.09. toimus Kuressaare Ametikoolis seminar „Kiusamiskäitumine – sekkumisvõimalused“. Seminaril esines ning andis töötoa Ritha Mälström, kes on ÜMm-i parktiseerinud Skalberja Koolis Västerosis. Ritha Mälström on Anatol Pikase õpilane.

## **2.4. Koolitusmeeskonna koolitus**

21.03. toimus koolitusmeeskonna (A. Andersalu-Targo, Janika Kersten, M. Lage, M.-L. Keskaik) koosolek teemal ÜMm-i arendamine Eestis. Otsustati kutsuda Eestisse Ritha Mälström kogemuse vahetamise eesmärgil ja tõlkida eesti keelde A. Pikase metoodikat analüüsiv ja tutvustav kodulehekülg.

23.09. Ümarlaud: Anatol Pikas, Auli Andersalu Targo, Janika Kersten, Örne Udam – meetodi arendamine ja elujõulisus, toimumispaik Lastekaitse Liidu Infokeskus.

## **2.5. Tutvustada ja arendada sekkumise meetodeid:**

Töö on toimunud järgmiste ettekannete, loengute ja töötubade kaudu:

09.02. ettekanne TAI seminaril „Kooli tervisenõukogud“ – „Koolikiusamise ennetamise- ja sekkumisvõimalused“.

10.02. loeng „Ühise Mure meetod“ Lääne-Virumaa Kutsekõrgkoolis, 30 inimesele 2 tundi.

24.04. loeng/tutvustus ÜMm Kuusalu Keskkoolis, osales 15 õpetajat ja kooli juhtkonna liiget.

08.05. loeng/tutvustus ÜMm Maidla Põhikoolis, osales 10 õpetajat ja kooli juhtkonna liiget.

August 2007 – detsember 2007 oli ettevalmistamisel koolikiusamise sekkumise meetodeid käsitlev rahvusvaheline konverents Põhjala Foorum „Koolikiusamine - kool, kodu, internet“. Konverentsile on kutsustud esinejaid põhjamaadest, tutvustama häid kogemusi sekkumismeetoditest.

1.11. Loeng Pirita Majandusgümnaasiumis – kogu kooli haarav sekkumisprogramm. Osalejad: 60 pedagoogi.

## **2.6. ÜMm-i õppefilmi tõlkimine**

ÜMm-i materjalidest on tõlgitud laiema avalikkuse teavitamiseks meetodi autori A. Pikase koduleheküljel (ca 22 lk metoodikat tutvustavat teksti): [www.pikas.se/UMm](http://www.pikas.se/UMm). Tõlketöid teostas Kerli Mätlik, toimetas Mari-Liis Keskaik.

Tõlgitud on õppefilmina kasutatav videosalvestus 2003. a Austraalias Perthis Anatol Pikase poolt läbiviidud rollimängudest koolipsühholoogidele.

## **3. Positiivsete ja prosotsiaalsete hoiakute kujundamine programmiga „Erinevused teevad elu põnevaks“. Lastekaitse Liit viib läbi ühe koolitustsükli 20 koolis ja teostab mõju-uuringu.**

### **3.1. Tõsta õpilaste sotsiaalset tundlikkust, tolerantsust, sallivust, suhtlemisoskust sotsiaalteatri meetodi ja suhtlemisalase koolituse kaudu programmi “Erinevused teevad elu põnevaks” raames koostöös ENTK ja tugiõpilasliikumisega T.O.R.E.**

Koolirahu pilootprojekti „Erinevused teevad elu põnevaks“ raames viidi läbi 02.-04.02. Sotsiaalteatri metoodika koolitus (foorumteater IV – lugude leidmine improvisatsiooni tehnikate abil + keskkonnad) LL sotsiaalteatri grupile „MEIE“ Kloogaranna Noortelaagris. Koolitajad: Mari-Liis Velberg, Kadi Jaanisoo (VAT

Teatri Foorumgrupp) ja Piret Soosaar (LL), osales 25 noort. Noored kaasati projekti „Erinevused teevad elu põnevaks“, et jagada oma kogemusi sotsiaalteatri metoodika kasutamisest koolikeskkonnas.

06.04.-08.04. Sotsiaalteatri metoodika koolitus (foorumteater V – tagasivaade esinemistele, vigade analüüs ja treening, grupi koostöö). Koolitajad: Mari-Liis Velberg, Mihkel Roolaid, Kadi Jaanisoo (VAT Teatri Foorumgrupp) ja Piret Soosaar (LL), osales 25 noort.

Esinemised ja töötoad pilootprojekti "Erinevused teevad elu põnevaks" raames koolides. Igal korral astus üles LL teatritrupist "MEIE" 4-6 noort.

- 07.02. Sotsiaalteatri etendus Võnnu Keskkoolis, 2 etendust (5.-6. klass – 30 õpilast ja 8.-9. klass 40 õpilast). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 28.02. Sotsiaalteatri etendus Pääsküla Gümnaasium (5.-6. klass – 30 õpilast). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 30.03. Sotsiaalteatri etendus Virtsu Põhikool (4.-7. klass – 35 õpilast); Kullamaa Keskkool (5.-6. klass – 30 õpilast). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 24.04. Sotsiaalteatri etendus Paldiski Gümnaasiumis, 2 esinemist (5. klass – 20 õpilast ja 7. klass – 20 õpilast); Jüri Gümnaasium (6. ja 7. klass – 40 õpilast). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 25.09. Haljala Gümnaasiumis (20 noort) ja Palamuse Oskar Lutsu Gümnaasiumis (22 noort). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 8.10. Kaagvere Erikoolis (25 noort) ja etendus Lahmuse Põhikoolis (30 noort). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 07.11. Jüri Gümnaasium (20 noort). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 08.11. Martna Põhikool (25 noort) ja Ridala Põhikool (22 noort) LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 04.12. Kiviõli I Keskkool (23 noort) ja Tamsalu Gümnaasium (26 noort), LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar
- 12.12. Puiatu Erikool (17 noort) ja Kalmetu Põhikool (26 noort). LL teatritrupp „MEIE“ ja P. Soosaar

### **3.2. Programmi mõju uuring**

Programmi mõju uurimiseks lastakse osalevatel õpetajatel ja õpilastel täita kahel korral (enne ja pärast programmis osalemist) küsimustik. Uurimuse teadusjuht on Tartu Ülikooli kasvatusteaduste doktor Kristi Kõiv. Esmakordse küsitluse läbiviimise periood oli veebruar-aprill 2007. Kogutud esmaste andmete töötlemine toimus juunist-septembrini 2007, teostaja K. Kõiv. Teist korda viidi küsimustik läbi perioodil detsember 2007 – jaanuar 2008. Uurimus valmib 2008. aasta esimesel poolel.

### **3.3. Noorte teavitamine ühiskonnaelus osalemise võimalustest sihtgrupile (lapsed 7-12) orienteeritud meedialiikide ja teavitustahendite abil:**

26.02. Koolivägivalda puudutav artikkel noorte infoteatmikus, autor M. Lage [www.kiirtee.org/materjal/link2007makett.pdf](http://www.kiirtee.org/materjal/link2007makett.pdf)

13.03. Esinemine Raadio2 saates Sõnasõda (kell 15:00-16:00).

Märts, aprill 2007 sihtgrupile suunatud Lastekaitse Liidu kodulehe [www.lastekaitseliit.ee](http://www.lastekaitseliit.ee) rubriigi „Laps ja noor“ sisu koostamine.

Fotokonkursi „Meie saame hakkama vägivallata“ näitus võidutöödest ja žürii poolt ära märgitud töödest näitused avalikus linnaruumis ja koolides:

13.-30. august Tallinna Ülemiste keskuses;

01.-30. september Pärnu Port Arturi keskuses;

01.-15. oktoober Tallinnas Viru keskuses;

07. november-01. detsember Adavere Põhikoolis.

### **3.4. Tolerantsuse ja sallivuse teemast lähtuvate ürituste koordineerimine koolides ja tolerantsuse teemaline fotokonkurss "Meie saame hakkama vägivallata".**

28.02.-30.03. fotokonkursi "Meie saame hakkama vägivallata" tingimuste ettevalmistamine ja koostööpartnerite leidmine, läbirääkimiste pidamine.

Fotokonkursi koostööpartnerid olid: EestiFoto, Ülemiste Keskus, Viru Keskus, Port Arturi kaubanduskeskus, PhotoPoint, Filmari OÜ.

05.03. Fotokonkursi „Meie saame hakkama vägivallata“ väljakuulutamise. Konkursile sai töid esitada 31. maini, laekus 50 fotot 1.-12. klassi õpilastelt üle Eesti.

14.06. parimate fotode väljaselgitamine. Kogunes 11-liikmeline žürii, määrati võitjad igas vanusegrupis ja valiti välja parimad fotod, millest pandi sügisel kokku näitus. Võitjad kuulutati välja Lastekaitse Liidu kodulehel <http://www.lastekaitseliit.ee/?id=11983>, auhindade üleandmine toimus 01. septembril Koolirahu avatseremoonial Pärnus.

Fotokonkursi koostööpartnerid: Haridus- ja Teadusministeerium, PhotoPoint, Filmari, EestiFoto, Viru Keskus, Port Arturi kaubanduskeskus ja Ülemiste Keskus.

### **3.5. Positiivset, proaktiivset sõnumit kandva infomaterjali koostamine noortele.**

Mais 2007 valmisid plakatid „Meie saame hakkama vägivaldaga“. Need jaotati avatud noortekeskustesse ja koolidesse üle Eesti, lastekaitseühingute, ENTK ja omavalitsuste haridusoskondade kaudu.

Infomaterjalidest koostati ja levitati noortele ja lastevanematele raamatu „Mida teha siis kui ...“ autori Kristi Kõivu raamatu „Mida teha siis kui...“ baasilt 3 erineva sõnumiga plakati. Plakateid (trükiarv 3 x 500 tk) on levitatud lastega seotud asutustesse, nõuandlatesse jne Lastekaitse Liidu algatuste (seminarid, ümarlauad, presentatsioonid jne) ja koostööpartnerite kaudu.

## **4. Koolikeskkonna turvalisusega seotud tegevusvaldkonna siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine**

### **4.1. Vägivald koolis – äratundmine, sekkumine, ennetamine – arendusseminarid neljas piirkonnas.**

04.05. toimus seminar „Kiusamisvastase projekti mõju koolikeskkonnas“ Tallinnas Rahvusraamatukogus. Lektorid: Kristi Kõiv (TÜ), Mare Ainsaar (TÜ), Merle Ameljušenko (Viimsi Keskkool), Kärt Käesel (Pelgulinna Gümnaasium). Osales 30 inimest. K. Kõivu (2007) uurimusest selgus, et Lastekaitse Liidu projekt „Võitlus koolikiusamisega“ (2004-2006) oli edukas, pilootkoolides vähenes õpilaste vaheline kiusamiskäitumine nii kiusajate arvelt kui ka õpilaste kiusamine õpetajate suhtes. Seminaril tõdeti vajadust tutvustada koolikiusamise ja selle ennetamise teemat Tallinna koolide tervisenõukogudele.

21.05. seminar „Kiusamiskäitumine – ennetamine ja sekkumine“ Pärnu linna haridusosakonna saalis. Lektorid: Leena Arras (Pääsküla Gümnaasium), Kaire Külaots (Pärnu Õppenõustamiskeskus), Merit Lage (Lastekaitse Liit), Siiri Paasma (Pärnu Kuninga tn Põhikool), Piret Soosaar koos Lastekaitse Liidu sotsiaalteatritrupiga „MEIE“. Osales 30 inimest. Seminar leidis laialdast kajastamist teema olulisuse tõttu: ETV Aktuaalse Kaamera uudised (21:00), Vikerraadio hommikuprogramm (telefoniintervjuu), Eesti Raadio uudised, Raadio Pärnu hommikuprogramm (telefoniintervjuu), Raadio Neli. Seminari aitas korraldada Pärnu Linnavalitsus.

06.06. teabepäev Tallinna ja Harjumaa koolide tervisenõukogudele: „Kiusamiskäitumise ennetamine ja sekkumine“ Tallinna Õpetajate Majas. Lektorid: Kadri Järv (Eesti Koolipsühholoogide Liit), Tõnu Piibur (Pelgulinna Gümnaasium), Auli Andersalu-Targo (Tallinna Tehnikagümnaasium), Anniki Tikerpuu (Sotsiaalministeerium), Merle Ameljušenko (Viimsi Keskkool). Osales 30 tervise-nõukogude liiget. Kogu kooli haarava sekkumismudeli ettevalmistava koolitusprogrammiga soovis liituda 5 Tallinna ning 6 Harjumaa kooli tervisenõukogu. Koostööpartnerid seminari korraldamisel: Tallinna Linnavalitsus, Harju Maavalitsus.

13.09. toimub koolikiusamise teemaline seminar Kuressaares. Lektorid: Imbi Jäe, Lia Hanso, Merit Lage, Kaja Puck, Urmas Lehtsalu, Janika Kersten. Seminari raames viidi läbi kaks töötuba: Ühise Mure meetodi kasutajatele – juhataja Ritha Mälström ning filmi „Klass“ arutelu - kuidas ja kellega läbi viia diskussiooni peale I. Raagi filmi „Klass“ vaatamist. Juhatas Eveli Kallas.

Kajastus: <http://www.omasaar.ee/index.php?content=artiklid&sub=1&artid=3695>

Lastekaitse Liidu sotsiaalteatritrupi „MEIE“ tegemised sotsiaalse koolikeskkonna parendamise alases tegevuses:

29.09.-06.10. Lastekaitse Liidu teatrigrupp „MEIE“ ja Noortekogu noored Walses rahvusvahelisel Noorsoovahetusel (10 noort). P. Soosaar

8.10.-12.10. Rahvusvahelise noorsoovahetusi korraldava võrgustiku "Drums for Peace" võrgustikukohtumine Walses. P. Soosaar

28.11.-01.12. Osalemine rahvusvahelise koostööprojekti väljatöötamise kohtumisel ja täiendkoolitusel Walses. P. Soosaar

### **4.2. Osalemine „Koolirahu“ programmi siseriiklikus võrgustikutöös.**

Jaanuaris 2007 pilootprojekti käivitamine Koolirahu koolidele, osalemine koosolekul 03. jaanuaril. Osalemine Koolirahu tseremoonia oragniseerimismeeskonnas, koosolek 13. mail ENTK-s.

Osalemine koostööpartnerina Koolirahu väljakuulutamise tseremoonial Pärnus 01. septembril. Lastekaitse Liidu juhataja Alar Tamm osales pressikonverentsil, toimus LL fotokonkursi „Meie saame hakkama vägivaldaga“ võitjatele peaauidade kätte jagamine.

04.10. Koolirahu teemaline koosolek ENTK-s: osalejad Merit Lage, Pille Luiga, Edgar Schlümmer, Alar Tamm. Arutelu allprogrammi „Koolirahu“ edasine juhtimine ja tegevus. Otsus: Lastekaitse Liit lõpetab 2007. a planeeritud tegevused. Alates 2008. a asub Lastekaitse Liit programmi „Koolirahu“ juhtpartneriks.

24.10. „Koolirahu“ koostööpartnerite võrgustiku koosolek LL juhtimisel. Teema: programmi eesmärgid ja tegevused 2008. aastal.

### 4.3. Osalemine "Koolirahu/Schoolpeace" programmi ja koolikeskkonna turvalisusega seotud rahvusvahelises koostöös.

12.01. LL Infokeskuses *Save the Children Sweden* esindajatele LL Sotsiaalteatri grupi tegevuste ja Koolirahu programmi tutvustamine.

07.05. Mannerheimi Lastekaitse Liidu külastamine Soomes. Arutelu all – tugiõpilasliikumise kogemus Soomes.

18.10 „Koolirahu“ programmi koosolek *Mannerheimi Lastekaitse Liiduga*: Teemad: kogemuste vahetamine, ühisprojekt 2008. aastal koolirahu koolide vastastikuseks külaskäiguks naabermaades.

#### Muu rahvusvaheline koostöö:

Koostöös *Save the Children Swedeniga* on algatatud koostööprojekt lastele suunatud vägivalda osas Balti mere äärses riikides *Corporal punishment and bullying in the Baltic Sea region*. Koostöö raames planeeritakse teemakohast kabinetiuuringut Rootsis, Soomes, Eestis, Lätis, Leedus, Poolas ja Venemaal. Koostööpartnerite uuringu planeerimiskoosolek toimus 28. juunil Stockholmis.

07.-08.11. külastas kabinetiuuringu „*Corporal punishment and bullying in the Baltic Sea region*“ konsultant Agneta Gunnarsson *Save the Children Swedenist* Eestit. Uurimuse tarbeks viidi läbi järgmised intervjuud:

07.11. Lemme Haldre, Lea Metsis – Tartu Laste Tugikeskusest, Kristi Kõiv - Tartu Ülikoolist, Anniki Tikerpuu – Sotsiaalministeeriumist

08.11. Peeter Kreitzberg - Riigikogust, Kadri Soova - Õiguskantsleri büroost, Aare Vilu – Haridus- ja Teadusministeeriumist.

Lõplik kabineti uurimuse raport valmib 2008. a alguses.

### 4.4. Meedia vahendusel avalikkuse teavitamine koolikeskkonna turvalisuse olulisusest ja rakendatavatest programmidest.

#### Kirjutav press:

23.03. artikkel Päevalehes „Koostöös koolivägivalda vastu“ <http://www.epl.ee/artikkel/379315>

21.04. artikkel Postimehes „Mida tähendab anda õpetajatele vabamad käed“ <http://www.postimees.ee/210407/esileht/arvamus/256488.php>

21.09 artikkel Õpetajate Lehes „Riigi haridussüsteem on kodanike nägu“ <http://www.opleht.ee/Arhiiv/2007/21.09.07/dialoog/4.shtml>

13. 09 toimunud koolikiusamise teemalise seminari kajastus lehes Oma Saar <http://www.omasaar.ee/index.php?content=artiklid&sub=1&artid=3695>

#### Ühise Mure meetodist:

<http://www.omasaar.ee/index.php?content=artiklid&sub=1&artid=4291&term=merit%20lage>

Koolikiusamise vastu ÜHISE MURE MEETODil (Vooremaa - 27.10.2007)

[http://www.vooremaa.ee/?issue=616&find\\_string=%C3%9Chise+Mure+meetod](http://www.vooremaa.ee/?issue=616&find_string=%C3%9Chise+Mure+meetod)

#### Raadio ja TV

13.03. Osalemine Raadio2 saates Sõnasõda (kell 15:00-16:00).

21.05. Vikerraadios, Eesti Raadios ja Aktuaalse Kaamera uudistes (Pärnus toimunud seminari „Kiusamiskäitumine koolis – ennetamine ja sekkumine“ tutvustus) - rääkis M. Lage

Raadio Pärnus – seminari tutvustus, kõneles Mari-Liis Keskpai

Raadios 4 seminari tutvustus ja kiusamise temaatika – kõneles Leena Arras

19.11. KUKU raadios „Meie pere lood“ – koolikiusamine, rääkis M. Lage

24.10. Koolikiusamine ja sekkumismeetod Ühise Mure meetod Vikerraadios Huvitaja saates, rääkis M. Lage

### 4.5. Arendatakse noorsootööasutuste võrgustikku ja tegevust koolikeskkonna turvalisust käsitlevatel teemadel.

Kogutud on erinevate noorsootööga tegelevate organisatsioonide kohta informatsiooni, mis on üles pandud Lastekaitse Liidu kodulehele.

Infot sotsiaalteatri metoodika koolituste kohta saadetakse avatud noortekeskustele.

11.09. Kristiine Noortekeskuse noored „Ei vägivaldale“ nädala raames külas noorte koolikeskkonna parendamisse kaasamise võimaluste alased tegevusi noortele koordineeris Mari-Liis Keskpai.

## 5. Teadmise suurendamine noorte elu ja koolielu tegelikkusest läbi koolikeskkonna ja noorsoo-uuringute

### 5.1 Koolikiusamise ulatuse kordusuuringu raporti koostamine.

Raportist andis ülevaate autor Kristi Kõiv 4. mai seminaril „Kiusamisvastase projekti mõju koolikeskkonnas“. Raport on saadaval Lastekaitse Liidu kodulehel [http://www.lastekaitse.ee/public/kristi\\_kiv\\_sekkumine\\_koolikiusamine\\_2007.pdf](http://www.lastekaitse.ee/public/kristi_kiv_sekkumine_koolikiusamine_2007.pdf).

Raporti tulemused ajendasid ettevalmistama projekti koostöös Tallinna Linnavalitsusega „Võitlus koolikiusamisega Tallinna koolides“. Projekt käivitub 2008. a jaanuaris.

„Ei vägivallale“ projektijuht Merit Lage, assistent Mari-Liis Keskaik  
Sotsiaalteatri programmijuht Piret Soosaar

**Koostööpartnerid:**

Save the Children Sweden, Mannerheimin Lastensuojeluliito, Põhjamaade Ministrite Nõukogu, ENTK, Noorteühing T.O.R.E. MTÜ, Kuressaare Põhikool, Hiiu Lastekaitse Ühing, Pärnu Lastekaitse Ühing, Haridus- ja Teadusministeerium, Kristi Kõiv – Tartu Ülikool

## **II Projekt "Uuriv õpetaja põhikoolis "**

### **Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu**

Kasvavad sotsiaalprobleemid on tulnud kooli. Õpilane vajab toimetulekuks stabiilsust ja mõistagi oma piiride tunnetamist. Kuidas õpetada igapäeva eluga toimetulekut ja millised on eneseabi võimalused?

Õpetajad vajavad enam teadmisi õpilaste sotsiaalsete oskuste ning sotsiaalse kompetentsi arendamisest (sh õpilase suhetest eakaaslastega, enesejuhtimisest, nõustamisest, aga ka kehtestamisoskustest). Sotsiaalseid oskusi ja sotsiaalset kompetentsi saab edendada kõigil kooliastmetel ja nende omandamine võib aidata kaasa õpilaste ja õpetajate eduelamuse kujunemisele. Mida peaks teadma õpetaja, et igapäevatoos seda märgata ja sihipäraselt suunata?

Eesmärgiks on pakkuda põhikooli õpetajatele uus vaatenurk, mis peaks andma lisaväärtuse õpetamise metoodika valdamise kõrvale. Projekti erilisus seisneb uuriva õpetaja koolitamises, praktika ja teooria seostatuses ning rõhuasetusel lapsekesksuse paremaks mõistmiseks.

### **Tegevused**

#### **Põhikooli õpetaja täiendkoolitamise praktika ja teooria seostamises ning lapsekesksuse fokuseerimises kogu õppe-kasvatustöö protsessis.**

Koolitust pakuti põhikooli õpetajatele kahel korral (01. veebruar ja 02. mai 2007) suunatud kutsete alusel Maavalitsuste Haridusametite kaudu. Koolituskutse sisaldas õpet 160 akadeemilise tunni mahus (sh 8 koolituspäeva ehk 64 akadeemilist tundi loenguid, seminare, praktilisi harjutusi ja 96 tundi iseseisvate tööde koostamist, analüüsi ja tagasisidet), koolitusmaterjale ja kirjutusvahendit, ülikooli täienduskoolituse tunnistust ja akadeemilist õiendit. Registreerus 10 põhikooli õpetajat, mis oli 3 korda vähem prognoosist.

Projekti töörühma koosolekul 5. juunil otsustati projekti eesmärki muuta ja panustada kool-kodu koostöö edendamiseks Ida-Virumaal, Sillamäel. Projekti eesmärgiks on aidata kaasa laste akadeemiliste, käitumuslike ja sotsiaalsete kompetentside taseme tõstmisele süsteemselt tõhusa kool- kodu-kogukonna institutsioonid koostöömodeli rakendamise kaudu.

Sillamäel sünnib keskmiselt aastas 120 last, kelle vanemad on suhteliselt noored. Üldjuhul noored ei oma lastekasvatamise ja lastearendamise alaseid teadmisi. Teiselt poolt lasteaedades ja koolides nõrgeneb lastevanemate osalus lapse arengu toetajana, mida märgivad lasteaiakasvatavad ja kooliõpetajad.

Kohandati tingimused ja ruumid asukohaga Viru pst 39a, Sillamäe. Pakutakse erinevaid teenuseid (pärasõunane lasterühm -15 last, loenguid lastevanematele kord nädalas, laste ja perede ühisüritusi, seminare-infopäevi).

Projektijuhid: Helena Pukk, Karin Sokolova

### **Koostööpartnerid:**

Tallinna Ülikool sotsiaaltöö osakond, Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö koolitus- ja teaduskeskus, Sillamäe Linnavalitsus, Sillamäe Lastekaitse Ühing, Sillamäe Pääsupesa lasteaed, Astangu Kool, Laste Loomingu Keskus, Soome Väikeperede Ühendus.

## **III Projekt " Puuhobu"**

### **Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu**

Projekt juhib tähelepanu laste mänguväljakutele Hiiumaal ja loob parema kvaliteediga mänguväljakuid. Loob eelduse laste mänguväljakute loomise hoogustumisele.

Annab inimestele realselt kasutatavaid oskusi ja teadmisi puudust mänguväljakute loomiseks.

Annab teadmise, et mänguväljakud võivad olla nii funktsionaalsed kui ka samas esteetiliselt nauditavad.

Projekt kaudu arendatakse keskkonnasäästlikku mõtteviisi ja ärgitada inimesi loovalt suhtuma laste mänguvõimaluste loomisse

### **Tegevused**

#### **Puitskulptuuride valmistamise õppimine ja skulptorite võistlus Vabatahtlike 3-päevane seminar koos praktiliste oskuste õppimise ja kinnistamisega.**

Maikuu toimused ettevalmistustööd puuhobu projekti õnnestumiseks, peeti läbirääkimisi erinevate firmadega, skulptoritega. 7.- 8. juunil toimus Kärkla Ühisgümnaasiumi hoovil projekt, mille käigus 12 skulptorit Hiiumaalt: Maire Põldma, Siiri Sülla, Natalia Kuhi, Rita Altmets, Anneli Ainjärv, Silver Treiman, Sulev Loopalu, Tõnu Soop, Ivo Mänd, Aivo Kaivapalu, Ain Jepišov ja Tõnu Liivo ning Endel Konsa Jänedalt meisterdasid kohaletoodud puupakkudest puukujusid. Valmis 13 kuju, mis anti üle Hiiumaa lasteaedadele, 3 puukuju müüdi oksjoni korras toimunud lastefestivali lõpuürituse raames.

Projekti kaudu toimus Hiiumaa Lastekaitse Ühingu avaliku tuntuuse ja tunnustuse kasv, mida tõendab ka projekti Super-isa siht, koguda piletitulu Hiiumaa Lastekaitse Ühingu tegevuste toetuseks.

Projektijuht: Anu Pielberg

**Koostööpartnerid:**

Kärdla Linn, Kärdla Ühisgümnaasium, OÜ Halupuu FP, OÜ Vuhik, OÜ Palkehitud Wigwam, OÜ Lindegard, OÜ Hiiu Autotrans, Sõnajala söökla. Administreeris Hiiumaa Lastekaitse Ühing

**IV Projekt "Teada, et hoiduda"**

**Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu**

Laste seksuaalse väärkohtlemise puhul on tegemist väga latentse kuriteoliigiga, pealtnägijad enamasti puuduvad, seega on kuritegude avastamine ja uurimine keeruline. Enamikel juhtudel laps küll tunneb oma väärkohtlejat, kuid praktikas ei ole ükski laps ise sellest politseisse teatama tulnud. Lapse seksuaalse kuritarvitamise tõestamine eeldab väga veenva tõendusmaterjali kogumist. Sageli osutub see aga võimatuks, eriti väikese ja ka murdealise lapse puhul. Esimene informatsioon vägivallast saadakse lapselt endalt, tema vihjetest õpetajale, naabritele, tuttavatele, sugulastele, arstile. Kuna lapsed viibivad keskmiselt 7 tundi koolis, kus nende käitumist jälgivad õpetajad, siis on eelkõige vajalik teavitada õpetajaid võimalikest ohutunnustest ning ohu märkamise korral õigest käitumisest. Projekti eesmärgiks on teavitada alg- ja põhikoolide õpetajaid laste seksuaalkäitumisest, eripäradest ja ohtudest (pedofiilia olemusest, pedofiilide tüüpilisest käitumisest) ning laste seksuaalväärkohtlemise ennetamise võimalustest.

**Tegevused**

**Avaldatakse trükis, mis on koolitusmaterjaliks ja kasutamiseks õpetajatele, lastevanematele last ohustavate ohtude (pedofiilia) teavitamisel ja ennetamisel.**

Juhtumitest (pedofiiliajuhtumid, kuriteod) koostati juhtumitepõhine analüüs koostöös politseiga, psühholoogidega, seksuoloogidega jne. Kuuel korral (13.02., 14.03., 22.05., 25.08., 7.10., 17.12.) toimusid tööruhma koosolekud, arutelud. Juhtumite taustal analüüsiti põhjusi, eeldusi sündmustele, mis võisid põhjustada laste väärkohtlemise. Spetsialistid käsitlesid erinevaid tüüpjuhtumeid ning esitasid omapoolsed soovitusel, käsud hoidumiseks ning ohtude märkamiseks. Koostati materjal ca 200 lk, trükivariant kammköites. Materjal saadaval ka Lastekaitse Liidu veebilehel koolituste järgselt.

Laste erisused. Poiss ei räägi, tüdrukud on pisut avatumad.

Kuhu pöörduda, teada anda.

Kuidas lapsi meelitatakse ja lapsed oma käitumises.

Ühistegevus, et saada hea teadmine.

Aru saada, miks inimesed nii teevad, käituvad.

Teemat arendades peame tabama lapse arengut tervikuna.

**Loengud ja seminarid eelkooli, alg- ja põhikooli õpetajatele.**

Valmistati ette kaks seminari (okt. ja det. - koolivaheajaks) Tallinna alg- ja põhikooli õpetajatele. Madalast huvist ja osavõtusoovist põhjustatuna seminar 2007. a läbi ei viidud. Kolmel korral toimusid kohtumised pedagoogidega loengute ja arutelude vormis. Seminarid korraldatakse koostatud kavade alusel 12. ja 13. veebruar 2008. a. Märtsis on kavandatud seminar Tallinnas ja Narvas vene keeles.

Projektijuht: Ene Tomberg

**Koostööpartnerid:**

Marina Padar – Lõuna Politseiprefektuuri lastekaitsetalitus, Raul Heido - Tartu Prokuratuur, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Pille Alaver - Põhja-Politsei Lastekaitsetalitus, Ellu Eik – LTKH, psühholoog, Tiina Simson - Tallinna Laste Turvakeskus, Merle Leopard - Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, lastekaitse spetsialist, Tiina Keldrima - psühholoog, Malle Romeld - Tartu Laste Tugikeksus, O. Poolamets, Tuuli Vellama - psühholoog.

**V Projekt "Seikluskasvatus"**

**Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu**

Seikluskasvatus on üks alternatiivsetest käitumiskontrolli vahend, mis oma meetodilise eripära poolest sobib väga hästi hüperaktiivsete (antisotsiaalsete käitumiskalduvustega) noorte tegevusvajaduste rahuldamiseks. Seikluskasvatus on rakendatav ja rakendatakse erinevates sotsiaalse suunitlusega programmides. Seikluskasvatuseliku metodoloogia rakendamine annab võimaluse noorel areneda nii füüsiliselt - sooritades erinevaid oskusi nõudvaid harjutusi; sotsiaalselt - tehes neid samu harjutusi koostöös oma kaaslastega; emotsionaalselt - kogedes harjutuste sooritades positiivseid üllatusmomente, mis aitavad positiivsema minapildi kujunemisele.

Üldeesmärk on seikluskasvatuse meetodika propageerimine ning rakendamine töös lastega, sealhulgas laiendada seikluskasvatuse metodoloogia kasutamist kasvatus töös kvalifitseeritud juhendajate ja programmide kaudu.

## **Tegevused**

### **Trükiis "Leading and Managing Groups in the outdoors".**

Raamatu „Välitegevusgruppide juhtimine ja juhendamine. Gruppide juhtimine ja juhendamine vabas õhus” autor on Ken C. Ogilvie. Autori vahetu kogemus teeb selle käsiraamatu ehedaks ja usaldusväärseks. Käsiraamatu tõlkis eesti keelde Ann Kuslap. Käsiraamat on kasutamiseks seikluskasvatuse raames s.o. inimesed, kes vastutavad gruppide eest, saavad käsiraamatust abi kavade ning tegevuste korralduse osas, et tänu vastutavate inimeste kompetentsusele oleks õnnetusi minimaalselt ning rõõmu tegutsemiseks enam. Käsiraamatu maht on 160 lehekülge ja trükiarv on 1000 eksemplari.

### **Seminar "Õppimine väljas - kasvamine läbi seikluste".**

Seminar "Õppimine väljas - kasvamine läbi seikluste" toimus 20. aprillil 2007, mille eesmärgiks oli tutvustada seikluskasvatuse rakendamise võimalusi välitegevustes ning leida vastused küsimustele: kuidas seiklustest saadud kogemusi paremini esile tuua ja mida peab tähele panema töötades laste ja noortega? Seminari peasuund oli seikluskasvatuse praktilisi meetodeid tutvustavatel rühmatöödel.

Seminari korraldati neljandat korda. Seminar koosnes kahest osast, nn. teoreetiline ja praktiline osa. Seminarist võttis osa 54 inimest.

Projektijuht: Katrin Soidra-Zujev

### **Koostööpartnerid:**

Tallinna Ülikooli rekreatsioonikorralduse õppetool, Keila Noortekeskus, AdventureExpert OÜ, Eesti Orienteerumislüü.

## **VI Projekt "Loeme koos"**

### **Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu**

**Eesmärk:** suurendada laste lugemishuvi ja tõsta lugemise populaarsust esile teiste vaba aja veetmise võimaluste hulgast.

### **Tegevused**

#### **Aktiveerida laste lugemishuvi üritussarjade kaudu.**

#### **Üritussari "Märka Last" infokeskuses**

16.-19. aprillil jutustasid ja laulsid lasteaiastele EMA lavakunstkateedri üliõpilased Anne Tärnpu juhendamisel. Kokku osales 80 last.

10.-14. detsembril jutustas näitleja Anne Tärnpu muinasjutte lasteaiastele. Kokku osales 40 last.

#### **Koolide külastamine lastekirjanikega.**

Lapsed tutvusid kirjanike ja nende loominguga. Omalt poolt olid lapsed kirjutanud ja joonistanud raamatuid. Lapsed lugesid ette katkendeid oma raamatutest, räägiti raamatute kirjutamisest ja saamisloost üldse.

27. märts Tartu Descartes'i Lütseum – Jaanus Vaiksoo, Wimberg

27. märts Võru Kesklinna Gümnaasium - Jaanus Vaiksoo, Wimberg

05. aprill Rapla Vesiroosi Gümnaasium – Jaanus Vaiksoo, Ilmar Trull

26. aprill Viljandi Paalalinna Gümnaasium – Jaanus Vaiksoo, Wimberg

26. aprill Väikemõisa väikelastekodu – Jaanus Vaiksoo

08. oktoober Suigu Lasteaed-Algkool – Jaanus Vaiksoo, Kätlin Vainola

08. oktoober Are Põhikool – Jaanus Vaiksoo, Kätlin Vainola

08. oktoober Audru Keskkool - Jaanus Vaiksoo, Kätlin Vainola

16. oktoober Kuusalu Keskkool - Jaanus Vaiksoo, Wimberg

16. oktoober Alatskivi Keskkool - Jaanus Vaiksoo, Wimberg

27. november Kabala algkool - Jaanus Vaiksoo, Kätlin Vainola

Kokku osales üritustel u 1100 last.

#### **Näitused laste omaloomingulistest raamatutest.**

a) Näitus OMA RAAMAT raamatukogudes.

Veebruar - Põlva Keskraamatukogus, märts - Räpina raamatukogus, aprill, mai - Võhma keskkoolis. September, oktoober – Saarepeedi kool, november, detsember – Saue Raamatukogus. Toimusid viktoriinid, lugemisüritused.

b) Näitus RAAMATURÕÕM Tallinna Keskraamatukogu lasteosakonnas 23. oktoober – 06. november 2007. Avamisüritusel osales 50 last, muinasjutuvestja Anne Tärnpu jutustas muinasjutte, raamatukogu lasteteeninduse peaspetsialist Ülle Kuuse viis läbi ekskursiooni raamatukogus.

#### **Muinasjutuvestjad lastekodulastega kohtumas.**

Viiratsi muinasjutuklubi Jutuveski jutuvestjad käisid novembris-detsembris 2007 kolmel korral jutustamas ja mängimas Väikemõisa Väikelastekodu lastega. Ajakirjade Kirjastus kinkis lastele raamatuid.

#### **Käivitada projektigrupp laste lugemishuvi suurendavate strateegiate välja töötamiseks.**

Projektigrupi meeskond: Algis Perens, Loone Ots, Janari Lage, Merit Lage, Alar Tamm, Kätlin Vainola. Kohtumised 06. märts, 13. märts, 10. aprill, 11. mai, 21. mai.

Kokkusaamiste tulemusena valmis projekti „Loeme koos” täiendatud kontseptsioon ja tegevuskava.

Sügis 2007 – kohtumine kultuuriministriga ja kontseptsiooni tutvustamine.

### **Avalikkuse teavitamine laste lugemisharjumustest**

01.juunil oli raamatupäev Ülemiste keskuses. Anti välja voldik (2000 tk) spetsialistide soovitatud heade lasteraamatute loeteluga.

### **Projekti meedikajastus.**

26.03.2007 ETV: Saame kokku Tomi juures – Kätlin Vainola tutvustamas laste omaloomingulisi raamatuid.

28.03.2007 Tartu Postimees: Kirjanikud käisid ametit tutvustamas.

08.10.2007 Kuku raadio: projekti tutvustamine.

19.10.2007 ETV: Terevisioon – projekti tutvustamine koos lastekirjanik Jaanus Vaiksooga.

03.11.2007 Sakala: Lastekodus kõlavad muinasjutud.

Projektijuht: Kätlin Vainola

**Koostööpartnerid:** Ajakirjade Kirjastus, Eesti Kultuurkapital, Eesti Lugemisühing.

## **LASTEKAITSE LIIDU LASTELAAGRITE OÜ**

Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ põhitegevusaladeks on lastelaagrite korraldamine, toitlustus- ja majutustegevus ning seminariteenuste osutamine. Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ omanik on Lastekaitse Liit. Lastekaitse Liidul on osaühingus 100 %-line osalus. Osaühing on registreeritud 01.09.2004. Osaühingu koosseisu kuuluvad kaks tegevusloaga laagrit- 250 majutuskohaga Remniku puhkekeskus Ida-Virumaal Alajõe vallas ning 60 majutuskohaga Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus Läänemaal Hanila vallas.

Noorte tervistav ja arendav puhkus on riiklik noorsootöö valdkond, mille eesmärgiks on tagada võimalikult paljudele noortele võimalus ja toetus organiseeritud arendavaks ja sisukaks puhkuseks koos toiduga. Osaühing osutas nimetatud teenuseid Eesti Noorsootöö Keskuselt Hasartmängumaksu Nõukogu otsuse alusel saadud sihtotstarbelise toetuse osas turuhinnast madalama hinnaga. See võimaldas osta teenust ka vähemkindlustatud lastega peredel. Samuti said lastekodud ning kohalikud omavalitsused osta teenust soodsatel tingimustel laste-kodudes elavate laste suvepuhkuse korraldamiseks.



# LASTEKAITSE LIIT JA LASTEKAITSE LIIDU LASTELAAGRITE OÜ RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

## Juhatus kinnitus raamatupidamise aastaaruandele

Mittetulundusühingu juhatus kinnitab lehekülgedel 33 kuni 48 esitatud Lastekaitse Liidu ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ (edaspidi ka "Grupp") 2007.a raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust. Juhatus kinnitab oma parimas teadmises, et:

1. raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga;
2. raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Grupi finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
3. Gruppi kuuluvad Lastekaitse Liit ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ on jätkuvalt tegutsevad.

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansi kuupäeva ja aruande koostamispäeva vahemikul.

Vara ja kohustusi on hinnatud kaalutletud ja konservatiivsetel alustel. Raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab hinnangute andmist. Need hinnangud põhinevad aktuaalsel informatsioonil Grupi seisundist ning kavatsustest ja riskidest raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga.

17. aprill 2008.a.

# KONSOLIDEERITUD BILANSS

(kroonides)

## VARAD

KÄIBEVARA	Lisa nr	31.12.2007	31.12.2006
Raha		3 579 752	3 589 348
Nõuded ostjate vastu		18 600	19 952
Muud lühiajalised nõuded		63 510	31 021
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	2	89 400	25 108
Ettemaksed teenuste eest		14 242	16 924
Valmistoodang		738 097	780 208
<b>Käibevara kokku</b>		<b>4 503 601</b>	<b>4 462 561</b>
<b>PÕHIVARA</b>			
Materiaalne põhivara	3		
Maa (soetusmaksumuses)		191 695	186 043
Ehitised (jääkmaksumuses)		4 368 123	4 878 096
Masinad ja seadmed (jääkmaksumuses)		217 322	213 281
Muu materiaalne põhivara (jääkmaksumuses)		174 156	249 339
Lõpetamata ehitised		613 558	0
Ettemaksed		536 000	0
<b>Põhivara kokku</b>		<b>6 100 854</b>	<b>5 526 759</b>
<b>VARAD KOKKU</b>		<b>10 604 455</b>	<b>9 989 320</b>

## KOHUSTUSED JA NETOVARA

### KOHUSTUSED

#### Lühiajalised kohustused

Pikaajalise kapitalirendi tagasimaksed järgmisel perioodil	4;5	18 424	0
Võlad tarnijatele		467 236	163 350
Väljamaksmata toetused		81 806	127 552
Maksuvõlad	2	123 980	171 836
Võlad töövõtjatele		186 651	106 097
Muud võlad		3 550	6 832
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	7	453 976	180 398
Põhivara sihtfinantseerimiseks saadud ettemaks	3	536 000	0
<b>Lühiajalised kohustused kokku</b>		<b>1 871 623</b>	<b>756 065</b>

#### Pikaajalised kohustused

Kapitalirendi kohustused	4;5	50 425	0
Tulevaste perioodide tulu põhivara sihtfin-st		3 453 366	3 313 983
<b>Pikaajalised kohustused kokku</b>		<b>3 503 791</b>	<b>3 313 983</b>
<b>KOHUSTUSED KOKKU</b>		<b>5 375 414</b>	<b>4 070 048</b>

### NETOVARA

Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem		5 919 272	5 293 588
Aruandeaasta tulem		-690 231	625 684
<b>NETOVARA KOKKU</b>		<b>5 229 041</b>	<b>5 919 272</b>
<b>KOHUSTUSED JA NETOVARA KOKKU</b>		<b>10 604 455</b>	<b>9 989 320</b>

# KONSOLIDEERITUD TULUDE JA KULUDE ARUANNE

(kroonides)

<b>PÕHITEGEVUSE TULUD</b>	Lisa nr	<b>2007</b>	<b>2006</b>
Sihtotstarbelised annetused ja toetused	7	8 485 465	6 943 169
Tulu põhivara sihtfinantseerimisest	3	474 174	726 421
Liikmemaksud		11 825	12 750
Tulu ettevõtlusest	8	1 944 284	2 315 323
Muud tulud		43 821	12 170
<b>Põhitegevuse tulud kokku</b>		<b>10 959 569</b>	<b>10 009 833</b>
<b>PÕHITEGEVUSE KULUD</b>			
Valmistoodangu varude jääkide muutus		-42 111	-30 229
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud		3 505 340	2 525 198
Mitmesugused tegevuskulud		2 086 578	1 089 996
Ettevõtluses kasutatud kaubad, materjal ja teenused		1 520 413	1 543 701
Tööjõu kulud		3 894 176	3 305 754
palgakulu		2 921 586	2 480 363
sotsiaalmaksud		972 590	825 391
Põhivara kulum ja väärtuse langus	3	813 281	1 022 759
<b>Põhitegevuse kulud kokku</b>		<b>11 777 677</b>	<b>9 457 179</b>
<b>PÕHITEGEVUSE TULEM</b>		<b>-818 108</b>	<b>552 654</b>
<b>Finantstulud ja -kulud</b>			
Intressitulud		130 883	73 030
Intressikulud		-3 006	0
<b>Kokku finantstulud ja -kulud</b>		<b>127 877</b>	<b>73 030</b>
<b>ARUANDEAASTA TULEM</b>		<b>-690 231</b>	<b>625 684</b>

# KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE (otsemeetod)

(kroonides)

<b>Rahavood põhitegevusest</b>	Lisa nr	<b>2007</b>	<b>2006</b>
Liikmemaksud		11 825	12 750
Annetused		26 500	56 200
Sihtotstarbelised toetused		9 378 974	8 455 869
Laekumised ettevõtlusest		1 945 636	2 376 717
Laekunud intressid		130 883	73 030
Muude tulude laekumine		29 820	10 893
Kahjuhüvitise laekumine		13 330	0
Kulud projektidele		-5 780 175	-4 335 442
Makstud laagrite kulud		-2 994 715	-2 929 884
Makstud keskuse kulud		-1 669 778	-1 171 156
Makstud toetused		-767 873	-696 779
Makstud piirkonna keskuste kulud		-162 049	-88 625
Makstud intressid		-3 006	0
<b>Rahavood põhitegevusest kokku</b>		<b>159 372</b>	<b>1 763 573</b>
<b>Rahavood investeerimistegevusest</b>			
Põhivara soetamine	3	-151 419	-777 797
<b>Rahavood investeerimistegevusest kokku</b>		<b>-151 419</b>	<b>-777 797</b>
<b>Rahavood finantseerimistegevusest</b>			
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksud	5	-17 549	0
<b>Rahavood finantseerimistegevusest kokku</b>		<b>-17 549</b>	<b>0</b>
<b>Rahavood kokku</b>		<b>-9 596</b>	<b>985 776</b>
<b>Raha perioodi alguses</b>		<b>3 589 348</b>	<b>2 603 572</b>
<b>Raha muutus</b>		<b>-9 596</b>	<b>985 776</b>
<b>Raha perioodi lõpus</b>		<b>3 579 752</b>	<b>3 589 348</b>

## KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

(kroonides)

	Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	Netovara kokku
<b>Saldo</b>		
<b>31.12.2005</b>	<b>5 293 588</b>	<b>5 293 588</b>
Aruandeperioodi tulem	625 684	625 684
<b>Saldo</b>		
<b>31.12.2006</b>	<b>5 919 272</b>	<b>5 919 272</b>
Aruandeperioodi tulem	-690 231	-690 231
<b>Saldo</b>		
<b>31.12.2007</b>	<b>5 229 041</b>	<b>5 229 041</b>

## Konsolideeritud finantsaruannete lisad

### Raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne 2007. aasta kohta on koostatud kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga. Eesti hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestus- ja aruandluse põhimõtetele, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses ning mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid. Aastaaruande koostamisel on kasutatud jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid. Aruandes esitatud aruandeaasta andmed on olulises osas võrreldavad 2006.a. majandusaasta andmetega. Aastaaruanne on koostatud Eesti kroonides.

#### Konsolideerimise põhimõtted

Grupis konsolideeritakse tütarettevõtja, mille üle Lastekaitse Liidul on kontroll. Tütarettevõtjat loetakse Lastekaitse Liidu kontrolli all olevaks, kui viimane omab 50%-100% hääleõiguslikest osadest. Konsolideeritud finantsaruanded sisaldavad tütarettevõtja finantsandmeid. Konsolideeritud aruannetes on kajastatud ainult need majandustehingud, mis leidsid aset väljaspool Gruppi olevate partneritega. Aruanded on konsolideeritud rida realt, Gruppi kuuluvate ühingute vahelised tehingud ja saldod on elimineeritud.

#### Nõuded ostjate vastu

Ostjatelt laekumata nõudesummad hinnatakse individuaalselt lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest.

Summad, mille laekumine on ebatõenäoline, on kantud aruandeperioodi kuludesse.

#### Muud nõuded

Kõiki muid nõudeid kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, mis on üldjuhul võrdsne nende nominaalväärtusega.

#### Varud

Varude arvestamisel kasutatakse FIFO meetodit. Varud hinnatakse lähtuvalt sellest, mis on madalam, kas nende soetusmaksumus või neto realiseerimismaksumus.

#### Materiaalne põhivara

Grupis loetakse materiaalseks põhivaraks materiaalselt vara kasuliku elueaga üle ühe aasta ja maksusega alates 3 000 kroonist. Materiaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast, mittetagastatavatest maksudest ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Kulutused, mis taastavad objekti algset seisundit (remont, hooldus) on kajastatud perioodikuludes. Bilansis kajastatakse materiaalselt põhivara selle jääkmaksumuses, st soetusmaksumusest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi vastavalt selle kasulikule elueale.

Amortisatsioonimäärade vahemikud aastas on põhivara gruppidele järgmised:

Hooned ja rajatised	6-15%
Masinad ja seadmed	20-30%
Muu materiaalne põhivara	30%

Maad ei amortiseerita.

#### Laenukohustused

Kõik lühi- ja pikaajalised võlakohustused võetakse arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Lühiajaliste võlakohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, seetõttu kajastatakse lühiajalised võlakohustused bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste võlakohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamine toimub nominaalse intressimäära meetodil.

**Kapitalirent**

Renditehingut käsitatakse kapitalirendina, kui kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Kapitalirendi tingimuste kohaselt renditud põhivara kajastatakse rendi jõustumise hetkel bilansis põhivara ja kohustusena vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Rendileandjale makstavad renditasud jagunevad põhiosa tagasimakseteks ja finantskuluks. Finantskulu jaotub kogu rendiperioodile. Kapitalirendi tingimuste kohaselt renditavat põhivara amortiseeritakse samade põhimõtete alusel nagu muud sama tüüpi soetatud vara.

**Kasutusrendid**

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

**Sihtfinantseerimine**

Tegevuskulude ja varade sihtfinantseerimise kajastamisel kasutatakse brutomeetodit. Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel järgitakse tulude ja kulude vastavuse printsiipi. Varade sihtfinantseerimisel võetakse soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses. Varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

**Ettevõtlusest saadud tulude arvestus**

Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses. Tulu kaupade ja teenuste müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on ostjale üle läinud ning tulu tehingust ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärset määrata.

**Rahavoogude aruanne**

Rahavoogude aruanne on koostatud otsemeetodil. Põhi-, investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevad rahavood on kajastatud otsemeetodil ning aruandeperioodi brutolaekumiste ja –väljamaksetena. Rahana on aruandes kajastatud kassas olevat sularaha ning arvelduskontode jääke.

**Bilansipäevajärgsed sündmused**

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustuste hindamist mõjutanud asjaolud, mis ilmsid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahelisel perioodil, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

**Maksude ettemaksed ja maksuvõlad**

Maksuliik	31.12.2007		31.12.2006	
	Ettemaksed	Maksuvõlad	Ettemaksed	Maksuvõlad
Käibemaks	89 400	0	25 108	0
Üksikisiku tulumaks	0	46 681	0	63 234
Sotsiaalmaks	0	74 700	0	100 710
Töötuskindlustusmaksed	0	148	0	2 657
Kogumispensionimaksed	0	2 451	0	5 235
<b>Kokku</b>	<b>89 400</b>	<b>123 980</b>	<b>25 108</b>	<b>171 836</b>

## Materiaalne põhivara

Lisa 3

	Maa	Ehitised	Masina- ja seadmed	Inventar, sisseseade, tööriistad jm	Lõpetamata ehitised	Ette- maksed	Kokku
Soetusmaksumus 31.12.2005	186 043	8 368 558	905 951	1 528 283	0	0	10 988 835
Akumuleeritud kulum 31.12.2005	0	-3 356 134	-662 385	-1 198 595	0	0	-5 217 114
<b>Jääkmaksumus 31.12.2005</b>	<b>186 043</b>	<b>5 012 424</b>	<b>243 566</b>	<b>329 688</b>	0	0	<b>5 771 721</b>
Soetused 2006	0	606 993	74 124	96 680	0	0	777 797
Mahakandmine	0	-304 330	0	-184 329	0	0	-488 659
Arvestatud kulum	0	-497 857	-104 409	-177 029	0	0	-779 295
Mahakantud põhivara kulum	0	60 866	0	184 329	0	0	245 195
Soetusmaksumus 31.12.2006	186 043	8 671 221	980 075	1 440 634	0	0	11 277 973
Akumuleeritud kulum 31.12.2006	0	-3 793 125	-766 794	-1 191 295	0	0	-5 751 214
<b>Jääkmaksumus 31.12.2006</b>	<b>186 043</b>	<b>4 878 096</b>	<b>213 281</b>	<b>249 339</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5 526 759</b>
Soetused 2007	5 652	0	131 420	100 745	613 558	536 000	1 387 375
Mahakandmine	0	0	-46 000	-18 586	0	0	-64 586
Arvestatud kulum	0	-509 974	-127 379	-175 928	0	0	-813 281
Mahakantud põhivara kulum	0	0	46 000	18 586	0	0	64 586
Soetusmaksumus 31.12.2007	191 695	8 671 221	1 065 495	1 522 793	613 558	536 000	12 600 762
Akumuleeritud kulum 31.12.2007	0	-4 303 098	-848 173	-1 348 637	0	0	-6 499 908
<b>Jääkmaksumus 31.12.2007</b>	<b>191 695</b>	<b>4 368 123</b>	<b>217 322</b>	<b>174 156</b>	<b>613 558</b>	<b>536 000</b>	<b>6 100 854</b>

Majandusaastal arvestatud kulumi summa on 813 281 krooni. Eelmisel majandusaastal arvestatud kulumi summa oli 1 022 759 krooni. Majandusaastal on maha kantud täielikult amortiseerunud põhivarad soetusmaksumuses 64 586 krooni. Eelmisel majandusaastal on maha kantud osaliselt amortiseerunud põhivarad soetusmaksumuses 488 659 krooni, jääkmaksumusega 243 464 krooni.

Keskonna Investeeringute Keskuselt on saadud ettemaks põhivara sihtfinantseerimiseks 536 000 krooni.

### Põhivarade sihtfinantseerimine

	2007	%	2006	%
Keskonna Investeeringute Keskus	613 558	100,00	0	0,00
Hasartmängumaksu Nõukogu				
-Sotsiaalministeerium	0	0,00	457 605	70,76
Ettevõtluse Arendamise SA	0	0,00	189 086	29,24
<b>Kokku</b>	<b>613 558</b>	<b>100,00</b>	<b>646 691</b>	<b>100,00</b>

Sihtfinantseerimise abil soetatud põhivarade aruandeaasta kulum summas 474 174 krooni (eelmisel majandusaastal 726 421 krooni) on kantud kulusse ning samas summas on amortiseeritud sihtfinantseerimise kohustust



## Laenukohustused

	31.12.2007	31.12.2006
<b>Lühiajalised kohustused</b>		
Pikaajaliste kapitalirendikohustuste tagasimaksed järgmisel perioodil	18 424	0
<b>Pikaajalised kohustused</b>		
Kapitalirent	50 425	0
<b>Kokku</b>	<b>68 849</b>	<b>0</b>

## Kapitalirent

	31.12.2007	31.12.2006
Pikaajalise kohustuse tagasimaksed järgmisel perioodil	18 424	0
Pikaajaline kohustus	50 425	0
Soetusmaksumus	86 398	0
Bilansiline jääkmaksumus 31.12.2007	76 318	0
Majandusaastal tasutud rendimaksed	17 549	0
Majandusaastal tasutud intressid	3 006	0
Renditud vara	Tarbesõiduk	
Rendileandja	Hansa Liising Eesti AS	
Rendiperiood	30.05.2007 - 30.05.2011	
Intressimäär	Euro 6 kuu Euribor, millele lisandub marginaal 3,0%. Iga 6 kuu möödudes fikseeritakse uus intressimäär.	

Lepingu kohasel täitmisel ja osamaksete ning intessi täielikul tasumisel läheb renditava eseme omandiõigus üle rentnikule.

## Kasutusrent

Alates 2003. aasta aprillikuust üürib Lastekaitse Liit Tallinna Kesklinna Valituselt kasutusrendi tingimustel Infokeskus "Märka Last" ruume Tallinnas aadressil Hariduse tn 2/ Tõnismägi tn 3. Leping on sõlmitud tähtajatuult. Aruandeaasta üürimaksete kogusumma oli 59 826 krooni. Eelmise majandusaasta üürimaksete kogusumma oli 57 027 krooni.

Alates 2007. aasta märtsikuust üürib Lastekaitse Liit Meke Sillamäe AS-It kasutusrendi tingimustel keskuse "Märka Last" ruume Sillamäel aadressil Viru pst 39 a. Lepingu lõpptähtaeg on 31.12.2017. Aruandeaasta üürimaksete kogusumma oli 16 480 krooni.

Alates 2007. aasta märtsikuust üürib Lastekaitse Liit Rakvere Linnavalituselt kasutusrendi tingimustel Lääne-Virumaa piirkonna keskuse ruume Rakveres aadressil Laada 14. Lepingu lõpptähtaeg on 31.10.2010. Ruumide kasutamise eest tasu ei võeta. Rentnik kohustub tasuma ruumide kasutamisega seotud kõrvalkulud. Aruandeaasta kommunaalmaksete kogusumma oli 3 489 krooni. tulusse (tulu põhivara sihtfinantseerimisest, tulude ja kulude aruanne rida 2).

## Sihtotstarbelised annetused ja toetused

Allikas, otstarve	2007	%	2006	%
Hasartmängumaks - sotsiaalministeerium (valdkonnad 2007: Lapse huvide eest seismine, Peretöö, Organisatsiooni arendus, Muu) (valdkonnad 2006: Lapse huvide eest seismine, Peretöö, Seikluskasvatus, Viies veerand, Organisatsiooni arendus, Muu)	3 113 050	36,69	2 203 138	31,73
- haridus- ja teadusministeerium (valdkonnad 2007: Lapse huvide eest seismine, Peretöö, Ei vägivallale, Organisatsiooni arendus, Muu) (valdkonnad 2006: Lapse huvide eest seismine, Ei vägivallale, Seikluskasvatus, Viies veerand, Organisatsiooni arendus, Muu)	2 991 493	35,25	2 296 094	33,07
Haridus- ja Teadusmin. (2007, 2006: Laagriteenus- voodipäeva dotatsioon)	940 964	11,09	1 126 409	16,22
Save the Children Sweden (valdkond 2007, 2006: Lapse huvide eest seismine, laste olukorra jälgimine)	682 056	8,04	440 467	6,34
FICE (2007: Laste hoolekandega tegelevate asutuste juhtide koolitus ja teadmiste vahetus Kesk- ja Ida-Euroopas)	184 354	2,17	0	0,00
Avatud Eesti Fond (2007: Emaduse ja isaduse kuvandid, koolitusorj.)	88 850	1,05	0	0,00
Euroopa Komisjon (2007: plakatikonkurss, koolitus) (2006: plakatikonkurss, Noorte osalus)	88 455	1,04	62 577	0,90
Sillamäe Linnavalitsus (2007: Keskus "Märka Last" Sillamäel)	84 083	0,99	0	0,00
Sotsiaalministeerium (2007: Kampania Kasvame koos (2006: Perekeskse töö edendamine, Kampania Kasvame koos, heategevuskontsert "Märka Last")	74 850	0,88	344 181	4,96
Välisministeerium (2007: projekt Marimaa lapsed)	73 440	0,87	0	0,00
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiu Amet (2007: Professionaalse pere tugiisiku koolitus)	53 000	0,62	0	0,00
Justiitsministeerium (2007: Võitlus koolikiusamisega)	45 430	0,54	0	0,00
Annetused (2007: heategevuskontsert "Märka Last") (2006: heategevuskontsert "Märka Last", kampania Kasvame koos, stipendiumid õppe- ja sporditegevuseks)	26 500	0,31	56 200	0,81
Tartu Linnavalitsus (2007: heategevuskontsert "Märka Last")	14 160	0,17	0	0,00
European Anti Poverty Network (2007: konverents)	8 161	0,10	0	0,00
Saare Maavalitsus (2007: seminar Antisotsiaalne- ja kiusamiskäitumine koolis)	6 600	0,08	0	0,00

Allikas, otstarve	2007	%	2006	%
Landesarbeitgemeinschaft Kinder- und Jugendschutz Thüringen e.V. (2007: meediakonverents)	5 019	0,06	0	0,00
Pärnu Linnavalitsus (2007: seminar Kiusamiskäitumise ennetamine)	5 000	0,06	0	0,00
Archimedes SA- Euroopa Noored Eesti Büroo (2006 projekt: Euroopa vabatahtlik teenistus, Noorte osalus, Are you screw or screwdriver)	0	0,00	128 760	1,85
MLL Daphne (2006: projekt Schoolpeace)	0	0,00	112 272	1,62
Haridus- ja Teadusmin. (2006 seminar ja trükis Kool kui arengukeskkond, projekt Raamat tuleb külla)	0	0,00	102 731	1,48
Kultuurkapital (2006: Raamat tuleb külla)	0	0,00	15 000	0,22
Ruskii Dom (2006: heategevuskontsert "Märka Last")	0	0,00	12 000	0,17
Tallinna Ülikool (2006: trükis Lapse heaolu Eestis)	0	0,00	11 200	0,16
Viljandimaa Kasupered MTÜ (2006: Seminar-perepäev Pärnus)	0	0,00	10 166	0,15
Eesti Noorsootöö Keskus (2006: laagrikasvatavate koolitus)	0	0,00	8 750	0,13
Trialog (2006: development education)	0	0,00	5 683	0,08
Tallinna Kult.väärtuste Amet (2006, 2005 projekt: heategevuskontsert "Märka Last")	0	0,00	5 000	0,07
Red Barnet (2006 projekt: Separated Children)	0	0,00	2 541	0,04
<b>Kokku</b>	<b>8 485 465</b>	<b>100,00</b>	<b>6 943 169</b>	<b>100,00</b>
<b>Ühingute projektide finantseerimine</b>				
	2007	%	2006	%
Hasartmängumaksust				
- Sotsiaalministeerium	626 239	86,75	679 166	91,00
- Haridus- ja Teadusmin.	95 691	13,25	67 145	9,00
<b>Kokku</b>	<b>721 930</b>	<b>100,00</b>	<b>746 311</b>	<b>100,00</b>
<b>Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest</b>				
	2007	%	2006	%
Avatud Eesti Fond	174 010	38,33	0	0,00
Põhjmaaade Ministrite Nõukogu	157 500	34,69	0	0,00
Justiitsministeerium	69 570	15,32	0	0,00
Keskkonna Investeeringute Keskus	42 896	9,45	0	0,00
Rootsi Suursaatkond	10 000	2,20	0	0,00
Save the Children Sweden	0	0,00	103 770	57,52
FICE Grant				
Leonarde	0	0,00	76 628	42,48
<b>Kokku</b>	<b>453 976</b>	<b>100,00</b>	<b>180 398</b>	<b>100,00</b>

## Tulu ettevõtlusest

<b>Tegevusalade lõikes</b>	2007	%	2006	%
<b>Remniku puhkekeskus</b>				
puhkuse- ja muu lühiajaline majutus:	347 119	17,85	495 551	21,40
puhkeküla ja puhkelaager (EMTAK 55203)				
muu toitlustamine (EMTAK 5629)	409 260	21,05	534 292	23,08
<b>Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus</b>				
puhkuse- ja muu lühiajaline majutus:	521 714	26,83	597 122	25,79
puhkeküla ja puhkelaager (EMTAK 55203)				
muu toitlustamine (EMTAK 5629)	262 896	13,52	256 782	11,09
Koolitusseminaride ja konverentside osavõtutasud	200 021	10,29	182 598	7,89
Kirjanduse müügitulu	167 218	8,60	202 661	8,75
Muu müügitulu- T-särgid, meened videokassetid jm	25 056	1,29	26 317	1,14
Renditulu	11 000	0,57	20 000	0,86
<b>Kokku</b>	<b>1 944 284</b>	<b>100,00</b>	<b>2 315 323</b>	<b>100,00</b>

Tulu ettevõtlusest on saadud Eesti Vabariigis.

## Lisainformatsioon Lastekaitse Liidu kohta

### BILANSS (konsolideerimata)

Lisa 9

#### VARAD

##### KÄIBEVARA

31.12.2007

31.12.2006

Raha	3 445 495	3 247 314
Nõuded ostjate vastu	15 540	19 952
Muud lühiajalised nõuded	128 189	31 021
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	88 989	0
Ettemaksed teenuste eest	13 354	11 523
Valmistoodang	738 097	780 208
<b>Käibevara kokku</b>	<b>4 429 664</b>	<b>4 090 018</b>

##### PÕHIVARA

Pikaajalised finantsinvesteeringud		
Tütarettevõtja osa	900 595	900 595
Pikaajalised nõuded	135 321	0
Kokku	1 035 916	900 595
Materiaalne põhivara		
Maa (soetusmaksumuses)	191 695	186 043
Ehitised (jääkmaksumuses)	4 322 548	4 817 740
Masinad ja seadmed (jääkmaksumuses)	32 241	39 102
Muu materiaalne põhivara (jääkmaksumuses)	126 898	141 247
Lõpetamata ehitised	613 558	0
Ettemaksed	536 000	0
Kokku	5 822 940	5 184 132
<b>Põhivara kokku</b>	<b>6 858 856</b>	<b>6 084 727</b>

#### VARAD KOKKU

**11 288 520**      **10 174 745**

#### KOHUSTUSED JA NETOVARA

##### KOHUSTUSED

##### Lühiajalised kohustused

Võlad tarnijatele	455 362	146 621
Väljamaksmata toetused	81 806	127 552
Maksuvõlad	114 682	151 635
Võlad töövõtjatele	178 735	93 200
Muud võlad	3 550	6 112
Tulevaste perioodide tulu sihfinantseerimisest	453 976	180 398
Põhivara sihtfinantseerimiseks saadud ettemaks	536 000	0

##### Lühiajalised kohustused kokku

**1 824 111**      **705 518**

##### Pikaajalised kohustused

Tulevaste perioodide tulu põhivara sihtfinantseerimiseks	3 453 366	3 313 983
--	-----------	-----------

##### Pikaajalised kohustused kokku

**3 453 366**      **3 313 983**

#### KOHUSTUSED KOKKU

**5 277 477**      **4 019 501**

##### NETOVARA

Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	6 155 244	5 525 482
Aruandeaasta tulem	-144 201	629 762
<b>NETOVARA KOKKU</b>	<b>6 011 043</b>	<b>6 155 244</b>

#### KOHUSTUSED JA NETOVARA KOKKU

**11 288 520**      **10 174 745**

**TULUDE JA KULUDE ARUANNE (konsolideerimata)**  
(kroonides)

	<b>2007</b>	<b>2006</b>
<b>PÕHITEGEVUSE TULUD</b>		
Sihtotstarbelised annetused ja toetused	7 544 501	5 816 760
Tulu põhivara sihtfinantseerimisest	474 174	726 421
Liikmemaksud	11 825	12 750
Tulu ettevõtlusest	403 295	531 576
Muud tulud	43 150	11 008
<b>Põhitegevuse tulud kokku</b>	<b>8 476 945</b>	<b>7 098 515</b>
<b>PÕHITEGEVUSE KULUD</b>		
Valmistoodangu varude jääkide muutus	-42 111	-30 229
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	3 505 340	2 525 198
Mitmesugused tegevuskulud	1 971 633	1 148 061
Tööjõukulud	2 676 018	2 036 070
palgakulu	2 007 512	1 527 432
sotsiaalmaksud	668 506	508 638
Põhivara kulum ja väärtuse langus	641 149	862 683
<b>Põhitegevuse kulud kokku</b>	<b>8 752 029</b>	<b>6 541 783</b>
<b>PÕHITEGEVUSE TULEM</b>	<b>-275 084</b>	<b>556 732</b>
<b>Finantstulud ja -kulud</b>		
Intressitulud	130 883	73 030
<b>Kokku finantstulud ja -kulud</b>	<b>130 883</b>	<b>73 030</b>
<b>ARUANDEAASTA TULEM</b>	<b>-144 201</b>	<b>629 762</b>

**RAHAVOOGUDE ARUANNE (otsemeetod) (konsolideerimata)**  
(kroonides)

<b>Rahavood põhitegevusest</b>	<b>2007</b>	<b>2006</b>
Liikmemaksud	11 825	12 750
Annetused	26 500	56 200
Sihtotstarbelised toetused	8 438 010	7 329 460
Laekumised ettevõtlusest	407 707	538 512
Laekunud intressid	130 883	73 030
Muude tulude laekumine	29 820	10 893
Kahjuhüvitise laekumine	13 330	0
Kulud projektidele	-5 780 175	-4 335 442
Makstud keskuse kulud	-1 669 778	-1 271 156
Makstud toetused	-767 873	-696 779
Makstud piirkonna keskuste kulud	-162 049	-88 625
Makstud laagrite kulud	-149 620	-86 262
<b>Rahavood põhitegevusest kokku</b>	<b>528 580</b>	<b>1 542 581</b>
<b>Rahavood investeerimistegevusest</b>		
Põhivara soetamine	-130 399	-646 691
Tütarettevõttele antud laen	-200 000	0
<b>Rahavood investeerimistegevusest kokku</b>	<b>-330 399</b>	<b>-646 691</b>
<b>Rahavood kokku</b>	<b>198 181</b>	<b>895 890</b>
<b>Raha perioodi alguses</b>	<b>3 247 314</b>	<b>2 351 424</b>
<b>Raha muutus</b>	<b>198 181</b>	<b>895 890</b>
<b>Raha perioodi lõpus</b>	<b>3 445 495</b>	<b>3 247 314</b>

## NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE (konsolideerimata)

(kroonides)

	Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	Netovara kokku
<b>Saldo 31.12.2005</b>	<b>5 525 482</b>	<b>5 525 482</b>
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-900 595
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		668 701
<b>Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2005</b>		<b>5 293 588</b>
Aruandeperioodi puhaskasum	629 762	629 762
<b>Saldo 31.12.2006</b>	<b>6 155 244</b>	<b>6 155 244</b>
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-900 595
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		664 623
<b>Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2006</b>		<b>5 919 272</b>
Aruandeperioodi puhaskahjum		-144 201
<b>Saldo 31.12.2007</b>		<b>6 011 043</b>
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-900 595
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		118 593
<b>Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2007</b>		<b>5 229 041</b>

### Majandusaasta aruande allkirjad

Alar Tamm  
Lastekaitse Liidu juhataja



Lastekaitse Liidu ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest.

Käesolevaga kinnitame konsolideeritud 2007. aasta majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust:

**Lastekaitse Liidu juhataja**

Alar Tamm	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

**Lastekaitse Liidu vanematekogu**

Katrin Saks	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Saida Ausing	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Irina Golikova	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Ille Jõgi	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Viktor Kurusev	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Eve Liblik	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Monika Liiv	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Loone Ots	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.

Ene Tomberg	_____	"....." .....
	allkiri	2008.a.